

Kulturarv en værdifuld ressource for kommunernes udvikling

En analyse af danskernes holdninger til kulturarv

KULTURARVSTYRELSEN OG REALDANIA

TITEL KULTURARV EN VÆRDIFULD RESSOURCE FOR KOMMUNERNES UDVIKLING
UDGIVER KULTURARVSSTYRELSEN OG REALDANIA
REDAKTION KULTURARVSSTYRELSEN OG REALDANIA
FOTOS OLE AKHØJ FORSIDE, SIDE 2, 4, 5, 6, 8, 33, 39, 47 OG 57
REALDANIA SIDE 23, 51 OG 55, JW LUFTFOTO SOMMEREN 2004 SIDE 27,
LEDREBORG SIDE 53, ØVRIGE KULTURARVSSTYRELSEN
GRAFIK ETCETERA DESIGN V/ NINA KAMPMANN
TRYK J.P. SMIDT GRAFISK
PAPIR ARTIC SILK
OPLAG 6.000
ISBN 87-91298-26-1

FORORD / **3**

SAMMENFATNING AF ANALYSENS RESULTATER / **4**

ANALYSENS FORMÅL / **10**

KULTURARVEN SKABER LOKAL UDVIKLING / **12**

KULTURARVEN TILTRÆKKER BORGERE / **14**

KULTURARVEN UNDERSTØTTER ERHVERVSUDVIKLING / **21**

KULTURARVEN TILTRÆKKER TURISME / **28**

DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN ER VIGTIG / **34**

STOR INTERESSE FOR AT FÅ KENDSKAB TIL KULTURARVEN / **40**

KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER / **43**

KULTURARVEN I ET NORDISK PERSPEKTIV / **48**

ANALYSEMETODE / **50**

KOMMUNERNES ANSVAR FOR KULTURARVEN / **54**

Forord

KAN KULTURARVEN BIDRAGE AKTIVT TIL UDVIKLINGEN AF ET LOKALOMRÅDE? HVAD BETYDER KULTURARVEN FOR DANSKERNE? HAR KULTURARVEN INDFLYDELSE PÅ VORES VALG AF BOLIG, ARBEJDSPLADS ELLER FERIE I DANMARK? HVOR MEGET LÆGGER VI MÆRKE TIL KULTURARVEN I VORES DAGLIGDAG?

DET ER BLOT NOGLE AF DE SPØRGSMÅL, SOM KULTURARVSSTYRELSEN OG REALDANIA SÆTTER FOKUS PÅ I DENNE ANALYSE.

BAGGRUNDEN FOR ANALYSEN ER DEN KOMMUNALE STRUKTURREFORM, SOM VIL MEDFØRE ÆNDRINGER I OPGAVEFORDELINGEN, I PLANLÆGNINGEN OG I VARETAGELSEN AF KULTURARVEN. KOMMUNERNE VIL SOM PLANLÆGNINGSMYNDIGHED EFTER 2007 VÆRE DEN STØRSTE FORVALTER AF VORES KULTURHISTORISKE VÆRDIER. I LYSET AF DISSE ÆNDRINGER HAR KULTURARVSSTYRELSEN OG REALDANIA FUNDET DET VÆSENTLIGT AT ØGE OPMÆRKSOMHEDEN PÅ DE FORDELE, SOM KOMMUNERNE KAN OPNÅ VED AT INDDRAGE KULTURARVEN MERE AKTIVT I DERES KOMMUNDE KOMMUNEPLANER.

ANALYSEN FOKUSERER PÅ DEN 'FASTE' KULTURARV. DET VIL SIGE DEN DEL AF KULTURARVEN, DER OMFATTER BYGNINGER, FORTIDSMINDER OG KULTURMILJØER. DENNE FOKUSERING SKYLDES, AT KUN FÅ KOMMUNER HIDTIL HAR INDDRAGET DENNE DEL AF KULTURARVEN I DERES KOMMUNEPLANER OG KULTURPOLITIKKER, SELV OM KOMMUNERNE HAR MEGET KULTURARV, DER GIVER RIGE MULIGHEDER FOR AT STYRKE DEN LOKALE PROFILERING OG UDVIKLING.

HENSIGTEN MED ANALYSEN ER OGSÅ AT STYRKE DEBATTEN OM BEVARING AF VORES FÆLLES FORTID - BÅDE LOKALT OG NATIONALT.

ANALYSEN BYGGER PÅ EN LANDSDÆKKENDE UNDERSØGELSE OM BORGERNES OG VIRKSOMHEDERNES HOLDNINGER TIL KULTURARV. RESULTATERNE AF UNDERSØGELSEN VISER, AT DER I KULTURARVEN ER ET POTENTIALE, SOM KOMMUNERNE MED STOR FORDEL KAN INDDRAGE I DET POLITISKE ARBEJDE OG I PLANLÆGNINGEN PÅ LINJE MED OMRÅDER SOM ERHVERV, TURISME OG INFRASTRUKTUR.

SEPTEMBER 2005

DIREKTØR **STEEN HVASS**, KULTURARVSSTYRELSEN

DIREKTØR **HANS PETER SVENDLER**, REALDANIA

Kulturarven skaber lokal udvikling

Danske virksomheder og borgere opfatter kulturarven som en vigtig ressource til udvikling af lokalsamfundet. Et øget fokus på kulturarven kan styrke udviklingen inden for turisme, boliger, erhvervsliv og handel, udover at kulturarven giver oplevelser til borgerne.

Udfordringen er at få udløst potentialet i kulturarven i de enkelte kommuner, så kulturarven kommer til at bidrage optimalt til kommunernes kulturelle, sociale og økonomiske udvikling.

UNDERSØGELSEN VISER

- 71% AF BORGERNE OG 68% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT KULTURARVEN KAN STØTTE DEN LOKALE UDVIKLING.
- 72% MENER, AT KULTURARV SKABER LOKALT ENGAGEMENT.

SAMMENFATNING AF ANALYSENS RESULTATER

Kulturarven tiltrækker borgere

Kulturarv spiller en rolle, når vi skal beslutte, hvor vi vil bo. Hidtil er der fokuseret meget på fritids- og kulturliv, men en stærk lokal profil på kulturarv er med til at skabe de dynamiske og spændende byer og kulturmiljøer, der tiltrækker attraktive borgere og virksomheder.

Der er et potentiale i en højt profileret kulturarv, der kan styrke kvaliteten af byggerier og miljøer og dermed øge områdets herlighedsværdi.

UNDERSØGELSEN VISER

- 82% AF DANSKERNE ØNSKER EN BOLIG MED KULTURARVSVÆRDIER - OG DE ER INDSTILLET PÅ AT BETALE EN HØJERE HUSLEJE FOR DISSE VÆRDIER.
- 46% MENER, AT KULTURARVEN HAR STOR BETYDNING, NÅR DE SKAL VÆLGE ET STED AT BO.

SAMMENFATNING AF
ANALYSENS RESULTATER

Kulturarven understøtter erhvervsudvikling

Et attraktivt kulturmiljø med vægt på kulturarv tiltrækker højtuddannet arbejdskraft og innovative virksomheder, der søger interessante og udfordrende miljøer at virke i. Kreative mennesker ønsker kreative omgivelser, og de vil til gengæld bidrage til den videre kulturelle og erhvervmæssige udvikling af kommunen.

SAMMENFATNING AF ANALYSENS RESULTATER

UNDERSØGELSEN VISER

- 55% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT KULTURARV ER MED TIL AT SKABE ET GODT MILJØ OMKRING VIRKSOMHEDEN.
- 53% AF VIRKSOMHEDERNE ØNSKER EN BYGNING, DER HAR KULTURARVSVÆRDIER - OG VIL GERNE BETALE MERE I HUSLEJE FOR AT OPNÅ DET.
- 28% AF VIRKSOMHEDERNE ANGIVER, AT KULTURARVEN HAR BETYDNING FOR, HVOR DE PLACERER DERES VIRKSOMHED.

Kulturarven tiltrækker turister

Danskerne opsøger i stort omfang kulturarv, når de skal på mindre ture, længere udflugter eller på ferie i Danmark. Et øget fokus på kulturarven vil give muligheder for at udvikle turismen som erhvervsområde i den enkelte kommune.

SAMMENFATNING AF
ANALYSENS RESULTATER

UNDERSØGELSEN VISER

- 92% AF BORGERNE OG 83% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT KULTURARVEN TILTRÆKKER TURISTER.
- 83% AF DANSKERNE MENER, AT KULTURARVEN HAR STOR BETYDNING, NÅR DE SKAL VÆLGE MÅL FOR TURE, FERIER OG UDFLUGTER.
- 82% AF DANSKERNE VIL TAGE WEEKENDPHOLD I OMRÅDER, DER ER RIGE PÅ KULTURARV - SELV OM DET GØR BESØGET DYRERE.

Borgerne ønsker en aktiv kulturarvspolitik

Borgere og virksomheder ønsker, at kommunerne skal gøre en aktiv indsats for at bevare og udvikle kulturarven. Kulturarven skal være et centralt element i udviklingen af lokalområdet.

Kommunerne har opbakning fra borgerne til en styrket indsats for at bevare kulturarven, også selv om det har omkostninger for den enkelte borger.

SAMMENFATNING AF ANALYSENS RESULTATER

UNDERSØGELSEN VISER

- 92% AF BORGERNE OG 68% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT DET ER VIGTIGT AT BEVARE, UDVIKLE OG SYNLIGGØRE KULTURARVEN.
- 82% AF BORGERNE OG 70% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT KOMMUNEN BØR TAGE HENSYN TIL KULTURARVEN I FORBINDELSE MED NYBYGGERI, TRAFIKFORHOLD, UDLÆGNING AF ERHVERVSOMRÅDER, UDVIKLINGSPLANER MM.
- 93% AF BORGERNE OG 88% AF VIRKSOMHEDERNE PRIORITERER VED ANLÆG AF VEJE HENSYNET TIL KULTURHISTORISKE VÆRDIER HØJERE END KORTERE TRANSPORTTID.

Kulturarven giver identitet

Kulturarven er med til at gøre vores fælles historie konkret, og kulturarven giver den enkelte en forståelse af identitet og ophav. Det er en kvalitet i sig selv at møde kulturarven i det daglige. Kulturarven er identitetsskabende for både borgere og virksomheder i forhold til det lokale.

En styrkelse af kulturarven kan bidrage til øget tilhørsfølelse, trivsel og profilering og dermed øge kommunens muligheder for at tiltrække attraktive borgere, turister og erhvervsliv.

UNDERSØGELSEN VISER

- 89% AF BORGERNE MENER, AT KULTURARVEN ER EN VIGTIG HISTORIEFORTÆLLER.
- 76% MENER, AT KULTURARVEN FORMIDLER VIDEN TIL NYE GENERATIONER.
- 92% AF BORGERNE OG 76% AF VIRKSOMHEDERNE MENER, AT DEN LOKALE KULTURARV SKABER LOKAL IDENTITET.

SAMMENFATNING AF
ANALYSENS RESULTATER

Analysens formål

Kulturarvsstyrelsen og Realdania står bag analysen. Den er iværksat som følge af den kommunale strukturreform, som vil medføre ændringer i opgavefordelingen, herunder ændringer i planlægningen og i varetagelsen af kulturarven.

Kulturarvsstyrelsen og Realdania ønsker at sætte fokus på de fordele, som kommunerne kan opnå ved at inddrage kulturarven mere aktivt i deres kommende kommuneplaner.

Analysens formål er at belyse kulturarvens betydning for borgere, kommuner, virksomheder og samfundet generelt. Analysen skal bidrage til debatten om bevarelse og udvikling af den danske kulturarv, specielt i et kommunalt perspektiv.

Den kvantitative undersøgelse, som er grundlaget for analysen, er foretaget af Rambøll Management i vinteren 2004/2005 og blev gennemført som to dataindsamlinger:

BORGERUNDERSØGELSEN OMFATTER TO OVERORDNEDE PROBLEMSTILLINGER:

- BORGERNES HOLDNINGER TIL KULTURARVENS BEVARELSE OG UDVIKLING, SAMT KULTURARVENS BETYDNING FOR BORGERNE.

ERHVERVSUNDERSØGELSEN OMFATTER ERHVERVSLIVETS HOLDNINGER TIL KULTURARV,

- OG HVILKEN BETYDNING KULTURARVEN HAR FOR VIRKSOMHEDERNES FORRETNINGSMULIGHEDER.

'Den Faste Kulturarv'

Den danske kulturarv omfatter hele fortællingen om samfundsudviklingen frem til i dag. Det vil sige stort set alt, hvad mennesket har efterladt sig gennem tiderne. Denne analyse omfatter kun den 'faste materielle' kulturarv, det vil sige den kulturarv, der ikke umiddelbart kan flyttes og som findes i vores miljø i form af:

FREDEDE ELLER BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER

- BYGNINGER, DER HAR ARKITEKTONISKE ELLER KULTURHISTORISKE VÆRDIER, SOM ER SIKRET GENNEM FREDNING ELLER GENNEM KOMMUNERNES PLANLÆGNING. DISSE BYGNINGER KAN F.EKS. VÆRE SLOTTE, HERREGÅRDE, BONDEGÅRDE, BYJENDOMME, MODERNE BYGNINGER OG INDUSTRIANLÆG.

FORTIDSMINDER

- STEDER, DER ER VIGTIGE FOR FORSTÅElsen AF VORES FORTID, OG SOM ER SYNLIGE OG FREDEDE, F.EKS. GRAVHØJE, RUINER OG FORSVARSANLÆG.

KULTURMILJØER

- ET GEOGRAFISK AFGRÆNSET OMRÅDE, DER FORTÆLLER NOGET VÆSENTLIGT OM DEN SAMFUNDSMÆSSIGE UDVIKLING. DVS. MILJØER I BY ELLER PÅ LAND, SOM HAR SÆRLIGE KULTURHISTORISKE VÆRDIER, F.EKS. HISTORISKE BYRUM, BYTORVE, LANDSBYER SAMT LANDSKABER OG SKOVE MED KULTURHISTORISKE KVALITETER FRA OLDTIDEN TIL NUTIDEN. I KULTURMILJØER KAN INDGÅ FREDEDE BYGNINGER OG FORTIDSMINDER SAMT NATURMÆSSIGE OG LANDSKABELIGE VÆRDIER.

Målet med analysen er at belyse, i hvor høj grad kulturarven er en ressource, der kan bruges aktivt som grundlag for at opnå viden, oplevelser og værdiskabelse.

Analysen skal dernæst vise, i hvor høj grad kommunerne gennem planlægning og prioritering kan drage fordele ved at medtænke kulturarven i udviklingen af lokalsamfundet.

Kulturarven skaber lokal udvikling

Kulturarven får både nationalt og internationalt øget opmærksomhed som en faktor, der kan medvirke til at skabe social, kulturel og økonomisk udvikling. En række kommuner forholder sig allerede aktivt til kulturarven og udvælger de dele af den, som man vil satse på i udviklingen og profileringen af kommunen.

Undersøgelsen viser, at den overvejende del af borgere og virksomheder deler synspunktet om, at kulturarven er en vigtig dynamo i lokal udvikling. 71% af borgerne og 68% af virksomhederne vurderer, at kulturarven kan støtte den lokale udvikling.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS LOKALE BETYDNING

KULTURARVEN KAN UNDERSTØTTE LOKAL UDVIKLING

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS LOKALE BETYDNING

KULTURARVEN KAN UNDERSTØTTE LOKAL UDVIKLING

■ Enig ■ Hverken eller ■ Uenig

63% af borgerne har tiltro til, at kulturarven er en ressource, der kan udnyttes i forhold til bolig og erhverv. 49% af virksomhederne har samme opfattelse.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS LOKALE BETYDNING

KULTURARVEN ER EN RESSOURCE, DER KAN NYUDNYTTES TIL BOLIG, ERHVERV ETC.

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS LOKALE BETYDNING

KULTURARVEN ER EN RESSOURCE, DER KAN NYUDNYTTES TIL BOLIG, ERHVERV ETC.

■ Enig ■ Hverken eller ■ Uenig

KOMMUNERNE ER BEGYNDT AT BRUGE KULTURARVEN SOM EN BÆRENDE UDVIKLINGSFAKTOR. FLERE KOMMUNER HAR MED SUCCES GENNEMFØRT INITIATIVER, DER INDDRAGER KOMMUNENS HISTORIE, BYGNINGER, MONUMENTER OG OMRÅDER I VIDEREUDVIKLINGEN AF KOMMUNEN, FX RIBE, ROSKILDE, JELLING, LYNGBY-TAARBÆK, THISTED OG SILKEBORG.

BLANDT DE GODE EKSEMPLER ER GENANVENDELSE AF PAPIRINDUSTRIENS FABRIKSBYGNINGER I SILKEBORG. DE ER OMDANNET TIL UNIKKE OG ATTRAKTIVE BOLIGER, KREATIVE VIRKSOMHEDER, KULTURINSTITUTIONER ELLER HANDELSOMRÅDER.

UDVIKLINGEN SKER OFTE I MØDET MELLEM NYT OG GAMMELT, HVOR DER LÆGGES VÆGT PÅ KVALITET OG PÅ HELHEDER I PLANLÆGNINGEN. I UDLANDET FINDES DER GODE EKSEMPLER I: ENGLAND (NEWCASTLE), NORGE (AKERSELVA MILJØPARK), HOLLAND (BELVEDERE-PROJEKTET) OG SPANIEN (BARCELONA). ALLE STEDER HAR MAN MED SUCCES ARBEJDET MED DISSE ÆNDRINGSPROCESSER.

Kulturarven tiltrækker borgere

Den lokale kulturarv og de kulturhistoriske kvaliteter i et område er en væsentlig faktor for, hvor danskerne bosætter sig. Knap halvdelen af danskerne mener, at kulturarv har betydning for, hvor de vælger at bo. 60% af borgerne og 55% af virksomhederne mener, at kulturarven er med til at tiltrække og fastholde borgerne.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR TILTRÆKNING AF BORGERE

KULTURARVEN ER MED TIL AT TILTRÆKKE OG FASTHOLDE BORGERE

VIKRSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR TILTRÆKNING AF BORGERE

KULTURARVEN ER MED TIL AT TILTRÆKKE OG FASTHOLDE BORGERE

■ Enig ■ Hverken eller ■ Uenig

46% af borgerne mener, at kulturarv har betydning for, hvor de vælger at bo. Årsagen er, at et rigt udbud af kulturarv ofte er ensbetydende med attraktive bygninger og levende kulturmiljøer, og de tiltrækker ressourcestærke borgere og virksomheder.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF BOPÆL

KULTURARVENS BETYDNING VED VALG AF STED AT BO

■ Stor ■ Hverken eller ■ Lille

BORGERNES HOLDNINGER TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR BOLIGVALG

■ En bolig i en bygning med en særlig kulturarvsværdi

■ En bolig i en bygning uden særlige kulturarvsværdier, men som koster 500 kr. mindre om måneden

DU KAN VÆLGE MELLEM TO FORSKELLIGE BOLIGER (EGEN BOLIG) TIL FORSKELLIG PRIS

Danskerne vil bo i boliger med arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter. 82% vil foretrække en bolig i en bygning med kulturarvsværdi, også selv om boligen ville være 500 kr. dyrere om måneden.

Der er sammenhæng mellem et attraktivt miljø med oplevelser og den erhvervsmæssige udvikling i en region. Grunden er, at kreative miljøer ikke bare tiltrækker turister, men også dygtige medarbejdere som lægger vægt på, at deres bolig er i et spændende og afvekslende nærmiljø.

Ligeledes foretrækker borgerne at bo i kvarterer, hvor de møder arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter i dagligdagen, frem for i kvarterer med bygninger uden særlige arkitektoniske værdier, også selv om boligen er billigere.

BORGERNES HOLDNINGER TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR BOLIGVALG

- Boligen ligger i et kvarter, hvor du vil møde smukke gamle huse på din færd i dagligdagen
- Boligen ligger i et kvarter, hvor du vil møde bygninger uden særlige arkitektoniske eller historiske værdier i din hverdag, men som koster 500 kr. mindre om måneden

DU KAN VÆLGE MELLEM TO ENS BOLIGER (EGEN BOLIG) TIL FORSKELLIG PRIS

Med hensyn til handel vælger den overvejende del af borgerne (72%) at foretage deres indkøb i en by med et handelsstrøg i et kulturhistorisk bymiljø med historiske huse, pæne facader og hyggelige gader og torve - selv om det betyder længere transporttid.

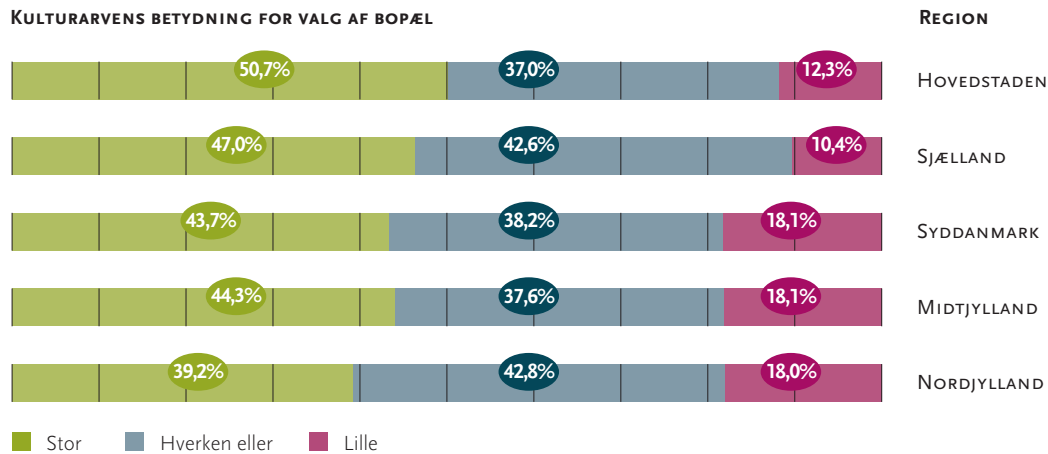
BORGERNES HOLDNINGER TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR INDKØB OG HANDEL

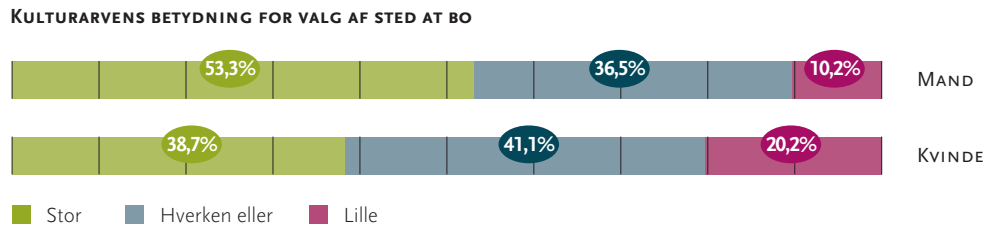
- Denne by har et handelsstrøg i et kulturhistorisk bymiljø med historiske huse, pæne facader, og hyggelige gader og torve
- Denne by har ingen særlige kvaliteter, hvad angår kulturarven. Dette valg vil give dig 10 minutter kortere transporttid

DU KAN VÆLGE AT FORETAGE DINE INDKØB I TO BYER MED DET SAMME FORRETNINGSUDBUD

Der er visse regionale forskelle på borgernes holdninger til kulturarvens betydning for valg af sted at bo. Østdanskere - og særligt befolkningen i hovedstaden - tillægger kulturarven større betydning for valg af bopæl end borgerne i Nordjylland.

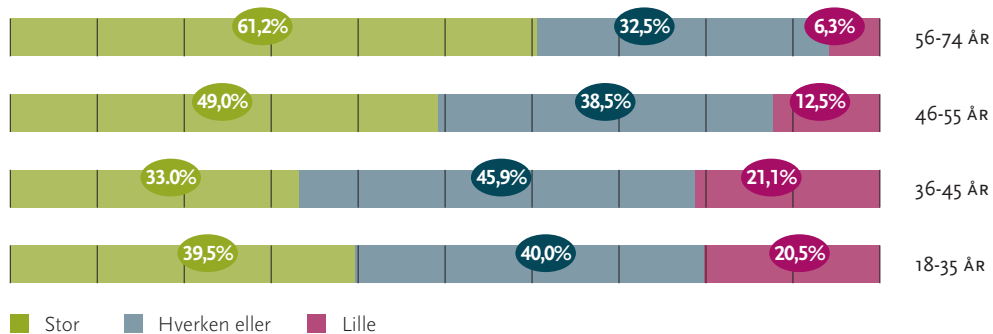

Samtidig vurderer kvinder (53%) oftere end mænd (39%), at kulturarven har betydning for valg af bopæl. 61% af den ældre del af befolkningen (56-74-årige) vurderer, at kulturarv har betydning for valg af bopæl, i modsætning til 33% af den yngre del af befolkningen (36-45-årige).

KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF BOPÆL

Der er et potentiale i kulturarven som en medvirkende faktor ved valg af bopæl. Det er attraktivt at bosætte sig i et område med kulturhistoriske eller arkitektoniske kvaliteter. At integrere kulturarven i den kommunale indsats for at tiltrække nye borgere er en oplagt mulighed.

BONDEBYEN I KGS. LYNGBY HAR VÆRET EN DRIVKRAFT FOR DEN POSITIVE BOLIGUDVIKLING I OMRÅDET. BONDEBYEN HAR GENNEM ÅRHUNDREDER BEVARET SIN KARAKTER AF ET LEVENDE, SMUKT LANDSBYMILJØ.

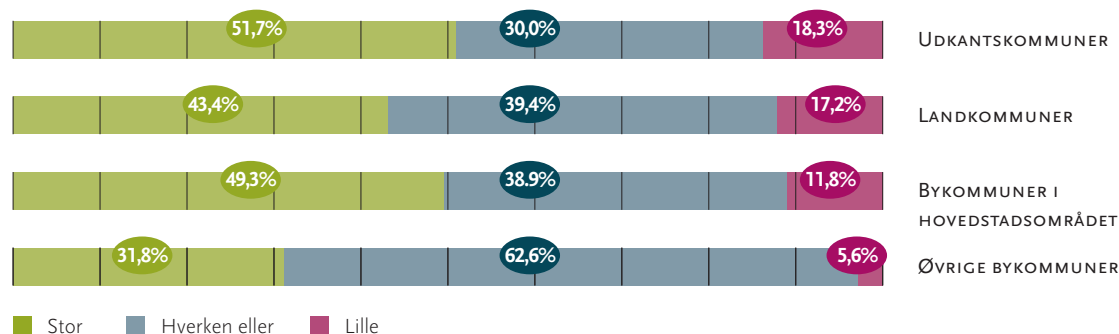
I 1980'ERNE BLEV DER GENNEFØRT EN OMFATTENDE SANERING AF BONDEBYEN. MANGE ÅRS BRUG, MANGLENDE VEDLIGEHOLDELSE OG MODERNE MENNESKERS KRAV TIL EN BOLIG MED RIMELIGE SANITÆRE FORHOLD, ISOLERING OG OPVARMNING STILLEDE KRAV OM EN FORNYELSE AF OMRÅDET. MAN SATSEDE PÅ AT BEVARE DE VÆRDIFULDE KULTURHISTORISKE ELEMENTER I BYGGERIET I SAMMENHÆNG MED DET OMGIVENDE MILJØ.

FOR AT BEVARE HELHEDEN I BONDEBYEN UDARBEJDEDE KOMMUNEN BÅDE EN SANERINGSPLAN, EN LOKALPLAN OG EN VEDLIGEHOLDSESVEJLEDNING FOR OMRÅDET.

ARBEJDET SKETE I SAMARBEJDE MED DE LOKALE BEBOER- OG BEVARINGSFORENINGER. I DAG ER OMRÅDET ET SÆRDELES ATTRAKTIVT BOLIGOMRÅDE MED RENOVEREDE OG NYE BOLIGER. STØRSTEDELEN AF BONDEBYENS 162 BYGNINGER ER UDPEGET SOM BEVARINGSVÆRDIGE, OG TRE BYGNINGER ER FREDET. DER ER UDARBEJDET ET KOMMUNEATLAS OVER LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE, HVOR BONDEBYEN SPECIELT STÅR BESKREVET.

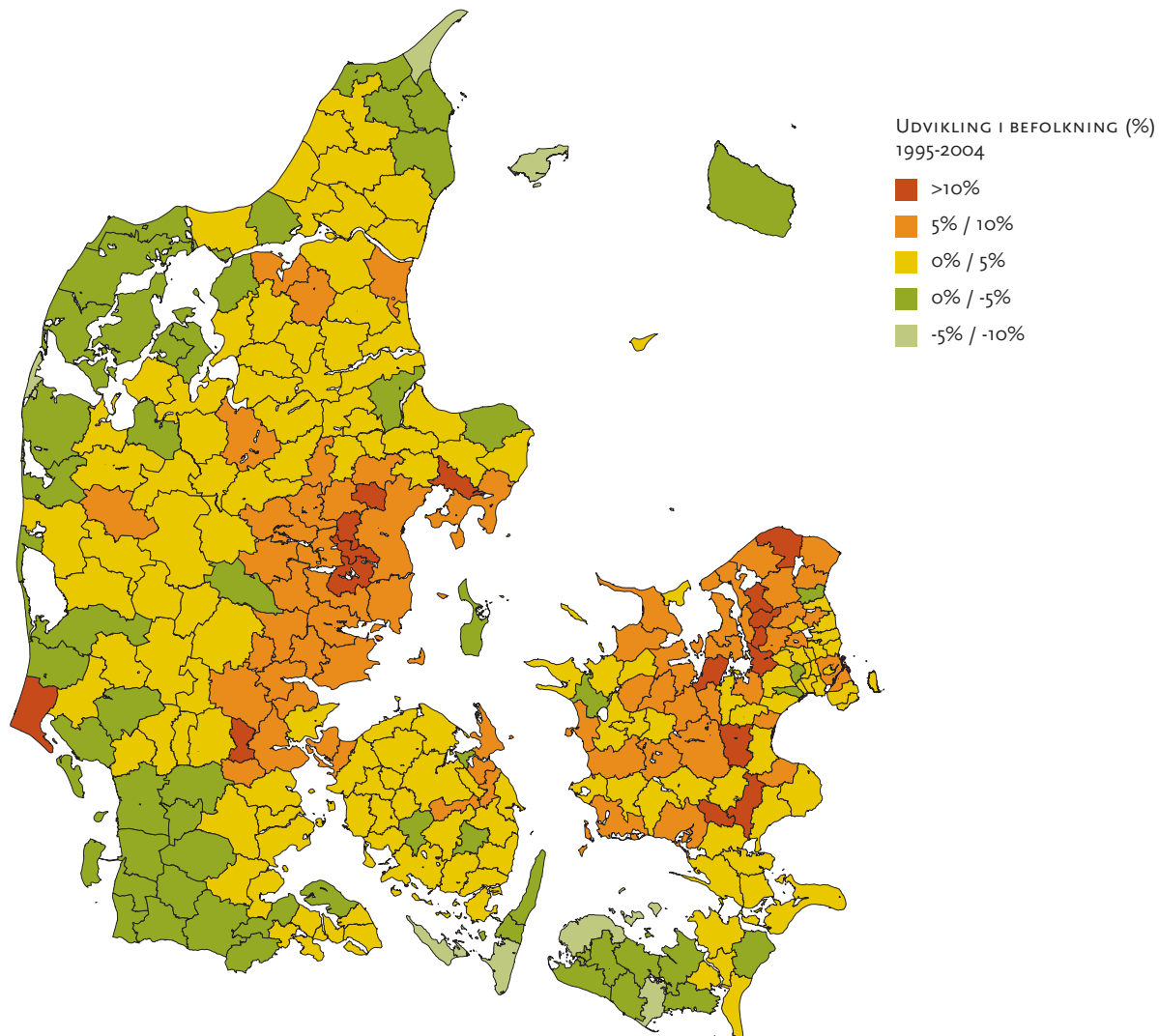
Flere end 60 kommuner har en negativ befolkningsudvikling, især udkantsområderne (se kortet næste side). Samtidig viser undersøgelsen, at det i særlig grad er folk i udkantskommunerne (52%) og i bykommunerne i hovedstadsområdet (49%), der lægger stor vægt på kulturarvens betydning i forbindelse med bopæl.

KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF BOPÆL

I kulturarven er der således et potentiale, der kan bidrage til at styrke befolkningsudviklingen både i de kommuner, der allerede har en positiv udvikling, men også i de kommuner, der har en negativ befolkningsudvikling.

KILDE: DANMARKS STATISTIK,
STATISTIKBANKEN

Kulturarven understøtter erhvervsudvikling

Der er et stort potentiale i kulturarven, når man vil tiltrække erhvervsliv, der leder efter nyt område til deres virksomhed. Erfaringer fra udlandet viser, at investeringer i historiske bygninger betaler sig bedre end tilsvarende investering i nybygninger*.

*KILDE: DET KONGELIGE MILJØVERNDEPARTEMENT, NORGE. ST.MELD. NR. 16.

Når danske virksomheder vurderer kulturarvens betydning i forhold til deres egen virksomhed, er de fleste enige i, at kulturarven er med til at skabe et godt miljø omkring deres virksomhed (55%).

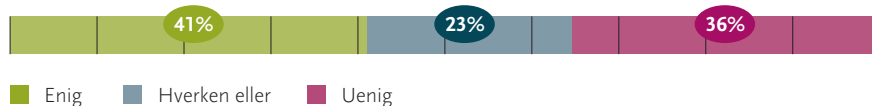
VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR MILJØET OMKRING VIRKSOMHEDEN

KULTURARVEN ER MED TIL AT SKABE ET GODT MILJØ OMKRING DIN VIRKSOMHED

Ligeledes vurderer 41% af virksomhederne, at kulturarven er med til at gøre et område attraktivt for virksomheden.

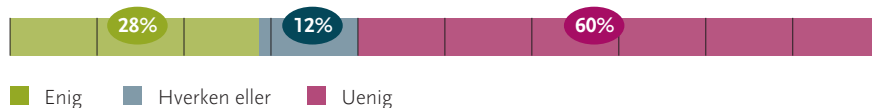
VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR OM ET OMRÅDE ER ATTRAKTIVT

KULTURARVEN GØR ET OMRÅDE ATTRAKTIVT FOR VIRKSOMHEDER

Mens 28% mener, at kulturarven har haft direkte betydning for valg af placering af deres virksomhed.

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR PLACERING AF VIRKSOMHEDEN

KULTURARVEN HAR BETYDNING FOR PLACERING AF DIN VIRKSOMHED

Blandt virksomhederne er der generelt stor opbakning til den holdning, at en rig kulturarv bidrager til at skabe et godt miljø omkring erhvervslivet. Det understøttes af, at langt hovedparten af borgerne foretrækker at bo og arbejde i attraktive omgivelser med en rig kulturarv.

En rig kulturarv er således et væsentligt parameter for, hvor man placerer en virksomhed. Det er tidligere belyst i en analyse i Hovedstadsregionen, hvor 'herlighedsværdi' vurderedes som en afgørende parameter.

FAKTORER FOR PLACERING AF VIDENSVIRKSOMHEDER I HOVEDSTADSREGIONEN
DE AFGØRENDE PARAMETRE FOR VIRKSOMHEDERS PLACERING I HOVEDSTADSREGIONEN ER:

OMRÅDETS HERLIGHEDSVÆRDI

TILGÆNGELIGHED - LET ADGANG TIL KOLLEKTIV TRANSPORT OG VEJNET SAMT PARKERINGSMULIGHEDER

NÆRHED TIL MARKED OG KUNDER

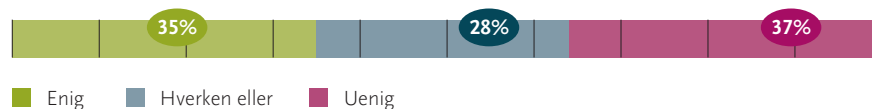
BYGNINGENS FUNKTIONALITET OG FLEKSIBILITET - MULIGHED FOR EKSPANSION OG INDSKRÆNKNING AF AREALER OG EFFEKTIV UDNYTTELSE AF KONTORAREALERNE

KVALITETEN AF DET OMKRINGLIGGENDE MILJØ

KILDE: HUR - BYMÆSSIGE
RAMMER FOR VIDENSERHVERV

En stor del af virksomhederne (35%) vurderer, at kulturarven er med til at tiltrække og fastholde arbejdspladser. Det er en generel vurdering, at medarbejdere i højere grad efterspørger et bredt udvalg af autentiske oplevelser og omgivelser både i forbindelse med arbejds- og bosted.

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR ARBEJDSPLADSER

KULTURARVEN ER MED TIL AT
TILTRÆKKE OG FASTHOLDE
ARBEJDSPLADSER

Ser man på kulturarvens direkte indflydelse på valg af virksomhedens placering og fremtoning, vurderer over halvdelen af virksomhederne, at man vil vælge en bygning med særlige kulturarvsværdier frem for en bygning uden disse kvaliteter, selv om den er væsentligt billigere.

KULTURARVENS BETYDNING FOR VIRKSOMHEDENS VALG AF BYGNING

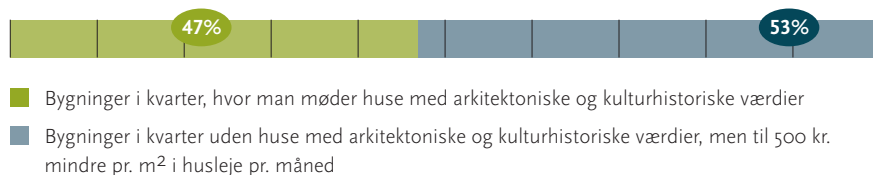
■ Bygning med en særlig kulturarvsværdi

■ Bygning uden særlige kulturarvsværdier, som koster 500 kr. mindre pr. m² om året

DU SKAL VÆLGE MELLEM TO FORSKELLIGE BYGNINGER TIL AT HUSE VIRKSOMHEDEN TIL FORSKELLIG PRIS

Lidt under halvdelen af virksomhederne vurderer tilsvarende, at virksomhedens placering i et attraktivt kvarter med arkitektoniske og kulturhistoriske kvaliteter er at foretrække frem for en bygning med billigere husleje i et kvarter uden disse kvaliteter.

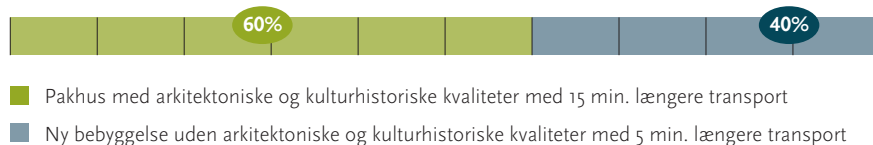
KULTURARVENS BETYDNING FOR VIRKSOMHEDENS VALG AF KVARTER

DU SKAL VÆLGE MELLEM TO FORSKELLIGE BYGNINGER TIL AT HUSE VIRKSOMHEDEN TIL FORSKELLIG PRIS

Arkitektoniske kvaliteter i et kulturhistorisk miljø betyder mere end transporttid, når der skal vælges lokaler til virksomheden. 60% af virksomhederne vurderer, at de hellere vil bo i en bygning med arkitektoniske kvaliteter i et kulturhistorisk miljø, selv om det giver 10 minutter længere transport.

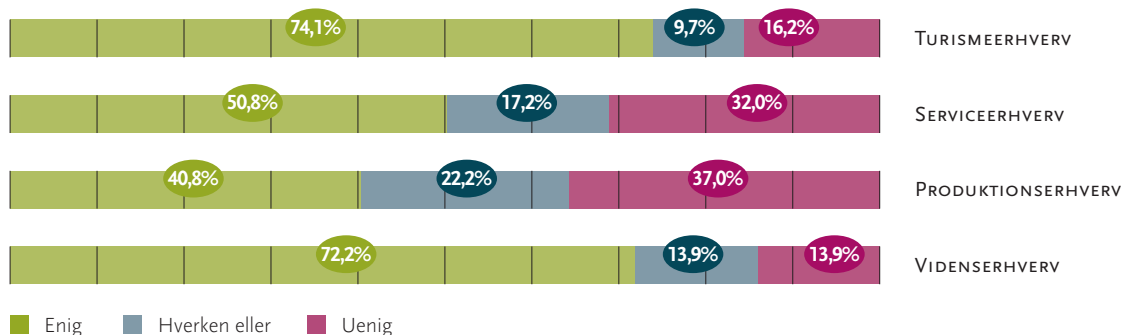
KULTURARVENS BETYDNING FOR VIRKSOMHEDENS VALG AF DOMICIL

DIN VIRKSOMHED SKAL FLYTTE, OG VIRKSOMHEDEN SKAL VÆLGE, HVILKEN BYGNING MAN HELST VIL FLYTTE TIL

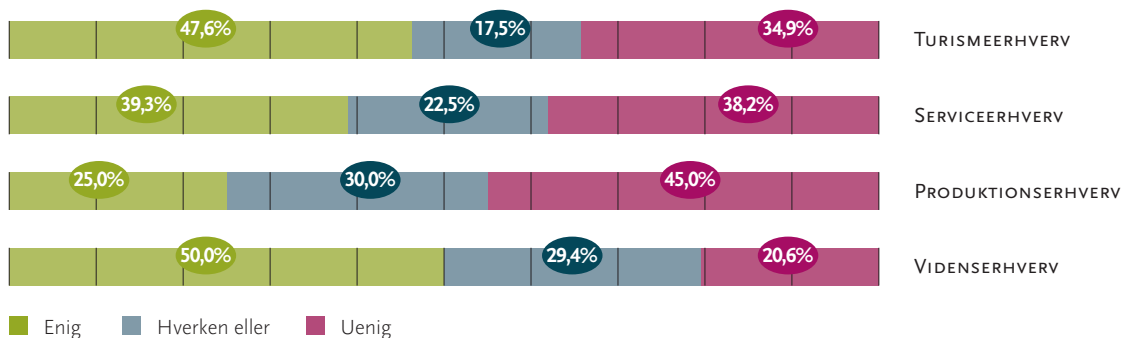
Kulturarvens værdi og betydning bør betragtes som en væsentlig ressource, der i sammenhæng med en række andre forhold gør et område attraktivt for både borgere og forskellige typer af virksomheder. I forhold til de forskellige typer af virksomheder gælder det, at især videnserhvervet (74%) og turismeerhvervet (72%) mener, at kulturarven er med til at skabe et godt miljø omkring virksomheden, mens det har mindre betydning for service- og produktionserhverv.

KULTURARVEN ER MED TIL AT SKABE ET GODT MILJØ OMKRING VIRKSOMHEDEN

Det er især videnserhvervet, der mener, at kulturarven er med til at tiltrække og fastholde arbejdspladser.

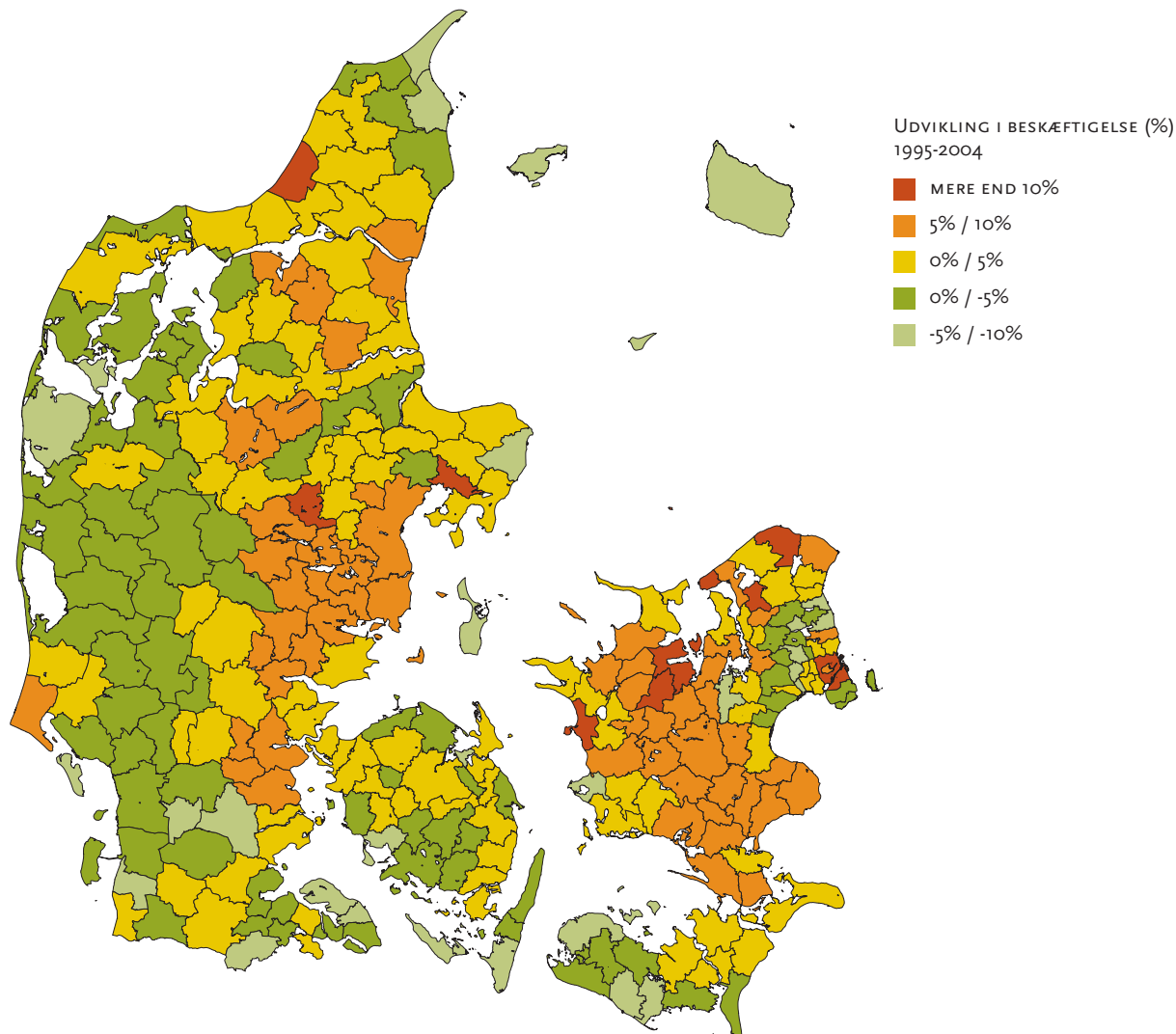
KULTURARVEN ER MED TIL AT TILTRÆKKE OG FASTHOLDE ARBEJDSPLADSER

Videnserhvervet er et erhverv, der er stærkt afhængig af at kunne tiltrække veluddannede, dygtige og kreative mennesker, der ofte vil stille større krav til et bredt udbud af kultur, kulturarv og oplevelser i nærheden af arbejdspladsen og bopælen. En satsning på kulturarven kan styrke tiltrækningen og fastholdelsen af virksomheder.

Af kortet fremgår udviklingen i beskæftigelsen fra 1995-2004. Knap 100 kommuner har haft et fald i beskæftigelsen.

KILDE: DANMARKS STATISTIK,
STATISTIKBANKEN.

Kulturarven har en signifikant betydning for virksomheders placering sammen med centrale faktorer som økonomi, tilgængelighed, nærhed til marked, medarbejdere og kunder, bygningens funktionalitet og fleksibilitet m.m. Kulturarven bør derfor spille en rolle i kommuners strategier for at udvikle et attraktivt lokalt erhvervmiljø.

SILKEBORG PAPIRFABRIK ER ET TIDLIGERE INDUSTRIOMRÅDE. OMRÅDET, DER UDGØR 22 HA, LIGGER CENTRALT OG UNIKT PLACERET I BYKERNEN UD MOD GUDENÅEN OG HAVNEN.

PAPIRFABRIKKEN BLEV GRUNDLAGT HER I 1844 PÅ GRUND AF GUDENÅENS VANDKRAFT. PRODUKTIONEN PÅ SILKEBORG PAPIRFABRIK STOPPEDE I 2000. VED LUKNINGEN BESTOD ANLÆGGET AF NÆSTEN 100 INDUSTRIBYGNINGER PÅ I ALT 41.000 M², UDOVER ARBEJDER- OG FUNKTIONÆRBOLIGER.

EN STRUKTURPLAN HAR DANNET GRUNDLAG FOR LOKALPLANER FOR OMRÅDET SAMT REVISION AF KOMMUNEPLANEN. AF DET TIDLIGERE FABRIKSKOMPLEKS ER NÆSTEN 100% NU OMBYGGET OG UDLEJET. PÅ DEN UBEBYGGEDE DEL AF OMRÅDET ER ALLE PLANLAGTE BYGGERIER REALISERET, ELLER ER UNDER REALISERING.

OMRÅDET RUMMER I DAG CA. 200 BOLIGER, ERHVERVSVIRKSOMHEDER I FORM AF: EDB-FIRMAER, RÅDGIVENDE INGENIØRER, MARKETINGSBUREAUER, HOTEL, DISTRIKTPSYKIATRI, AVISHUS MV. HERUDOVER ER DER KULTURELLE AKTIVITETER SOM BIOGRAF, KOMMUNALE KUNSTNERVÆRKSTEDER MED UDSILLINGSLOKALER SAMT ET MUSIK- OG TEATERHUS. PAPIRFABRIKKEN FREMSTÅR SOM EN NY ÅBEN OG LIVSKRAFTIG BYDEL MED EN BRED VIFTE AF FUNKTIONER, DER INDGÅR AKTIVT I LIVET I SILKEBORG BY.

Kulturarv tiltrækker turisme

Der er et omfattende potentiale for kommunerne i at investere og udnytte kulturarven. Den kan bruges til at tiltrække turister.

Fordelen ved kulturarven er, at den allerede er der. Kommunen skal blot gøre kulturarven synlig og attraktiv og fortælle dens historie for at få udbytte af den. Erfaringer fra udlandet viser, at for hver krone det offentlige investerer i vedligeholdelse og rehabilitering af kulturarv, kommer der ti kroner tilbage. Under 10% af dagsforbruget hos dem, der besøger kulturarven, er direkte knyttet til omkostninger i forbindelse med besøg af kulturarven. Resten (over 90%) kommer lokalsamfundet i nærheden af kulturarven til gode. Hvert job, der er knyttet til kulturarvssektoren, skaber i gennemsnit 26,7 tilknyttede arbejdspladser*.

Kulturarven vurderes også i Danmark af borgere og virksomheder at have en betydningsfuld rolle som turistattraktion. Over 90% af borgerne og 80% af virksomhederne mener, at kulturarven er med til at tiltrække turister til et lokalområde og dermed til at udvikle den lokale turistindustri.

* KILDE: DET KONGELIGE MILJØVERNDEPARTEMENT, NORGE. ST.MELD. NR. 16.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR TURISME

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR TURISME

For langt størstedelen af danskerne har det stor betydning, at de har mulighed for at opsøge kulturarven i fritiden. Ved valg af mål for udflugter og feriemål i Danmark, mener hhv. 83% og 78% af danskerne, at kulturarven har stor betydning.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF UDFLUGTSMÅL OG FERIESTED

KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF MÅL FOR UDFLUGTER OG TURE

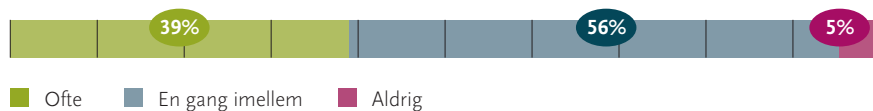
KULTURARVENS BETYDNING FOR VALG AF FERIESTED

■ Stor ■ Hverken eller ■ Lille

En stor del af borgerne opsøger kulturarven, 39% gør det ofte, 55% en gang i mellem, mens det er meget få, der slet ikke opsøger kulturarven. En undersøgelse over danskerens kulturvaner i 2004 viser, at 60% af befolkningen over 15 år havde besøgt historiske bygninger, bymiljøer, fortidsminder og kulturmiljøer inden for det seneste år*.

*KILDE: DANSKERNES KULTUR- OG FRITIDSAKTIVITETER 2004.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVEN I FORBINDELSE MED FERIE MM.

OPSØGER DU KULTURARV PÅ TURE, UDFLUGTER OG FERIER

Over 80% af danskerne vil tage weekendophold i områder, der er rige på kulturarv - selv om det gør besøget dyrere. En øget satsning på kulturarven giver derfor mulighed for at udvikle turismen i lokalområdet.

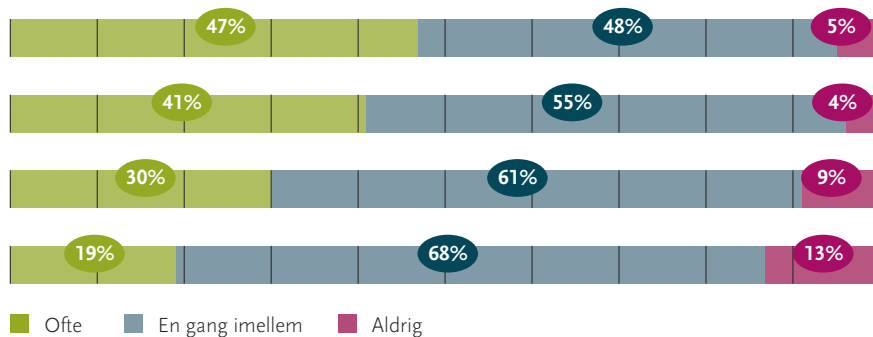
BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR WEEKENDTUR I DANMARK

DU SKAL PÅ WEEKENDSTUR I DANMARK, OG VALGET STÅR MELLEM TO OMRÅDER MED FORSKELLIGT INDHOLD AF KULTURARV

Danskernes interesse for at opleve forskellige typer kulturarv varierer. Således besøger 47% af danskerne ofte bymæssige kulturmiljøer, 41% besøger historiske og arkitektoniske bygninger, mens 19% besøger fortidsminder.

KULTURARVSBESØG I FORBINDELSE MED TURE, UDFLUGTER OG FERIER

BYMÆSSIGT KULTURMILJØ

HISTORISKE/ARKITEKTONISKE BYGNINGER

LANDSKABELIGE KULTURMILJØER

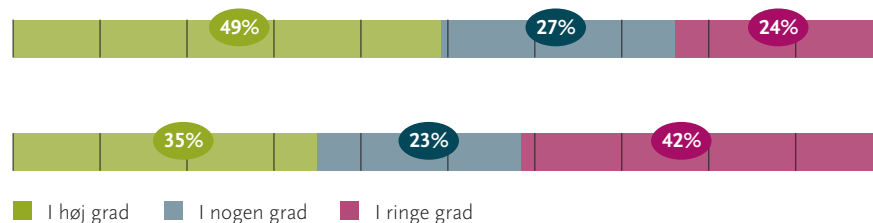
FORTIDSMINDER

RIBES GAMLE BYKERNE OMFATTER OMKRING 700 EJENDOMME, DER ALLE ER BELAGT MED EN TINGLYST BEVARINGSDEKLARATION FRA 1963. DER HAR VÆRET MEGET FOKUS PÅ BEVARING AF DEN UNIKKE KULTURARV, SOM BYKERNEN UDGØR, HELT TILBAGE TIL STARTEN AF 1900-TALLET. DET POTENTIALE OG IMAGE, SOM KULTURARVEN GIVER RIBE, HAR RIBE BEVIDST BRUGT I MARKEDSFØRINGEN AF BYEN BL.A. OMKRING BOLIG, ERHVERV, KULTUR OG TURISME.

KONKRET HAR DET RESULTERET I STORE PRIVATE OG FONDSFINANSIEREDE TURISTPROJEKTER SOM RIBE BYFERIE, MUSEET RIBES VIKINGER, RIBE VIKINGECENTER OG VADEHAVSCENTRET. PROJEKTERNE, SOM HAR EN STOR SYNERGIEFFEKT PÅ BYENS LIV, ER REALISERET FRA 1990 OG FREM TIL I DAG. I TURISMÆSSIG SAMMENHÆNG BETYDER DET ET TURISTBESØG PÅ CA. 1 MILL. OM ÅRET.

Der er et væsentlig potentiale i at benytte kulturarv i markedsføring af lokalområdet. Ved valg af mål for ture og udflugter samt valg af feriested viser undersøgelsen, at kulturarven har stor betydning for henholdsvis 83% og 78% af danskerne. Over 80% af turistvirksomhederne i undersøgelsen mener tilsvarende, at kulturarven er en væsentlig faktor for at tiltrække turister. Heroverfor mener kun 49% af turismevirksomhederne, at kulturarv er væsentlig for egnens turistprodukt og markedsføring, og kun 35% af turismevirksomhederne har reelt kulturarven som et element i deres produkt og markedsføring. Denne forskel viser et potentiale i kulturarven, der kan vinde turistandele til lokalområdet ved en yderligere fokusering og markedsføring af kulturarven.

TURISMEVIRKSOMHEDERS HOLDNING TIL KULTURARVENS BETYDNING FOR TURISME

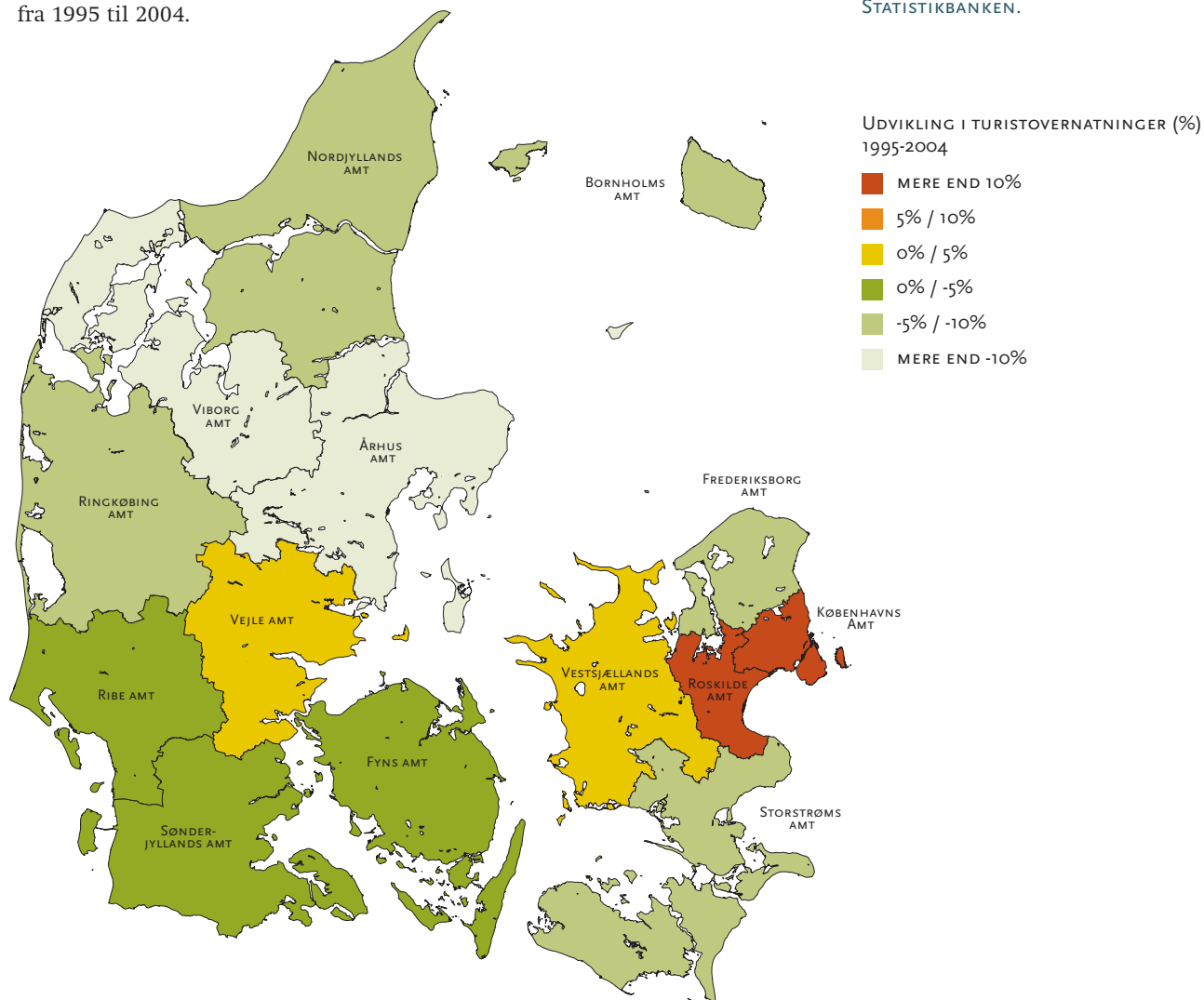

KULTURARV ER ET VÆSENTLIGT ELEMENT I MIN EGNS TURISTPRODUKT OG MARKEDSFØRING

KULTURARV ER ET VÆSENTLIGT ELEMENT I MIN VIRKSOMHEDS TURISTPRODUKT

Kortet viser, at fire områder har haft en positiv udvikling i turistovernatninger fra 1995 til 2004.

KILDE: DANMARKS STATISTIK, STATISTIKBANKEN.

Der er altså blandt borgere og virksomheder bred tilslutning til, at kulturarv er en afgørende ressource i fritids- og turismesammenhænge, og at den kan udnyttes af turismeerhvervet til at tiltrække turister.

I 1995 BLEV DER UDARBEJDET EN LOKALPLAN FOR NØRRE VORUPØR I THISTED KOMMUNE. FORMÅLET VAR AT SIKRE DE MANGE BEVARINGSVÆRDIGE BYGNINGER I BYOMRÅDET, SÅ DE BLEV BEVARET OG ISTANDSAT I DEN STEDLIGE BYGGETRADITION. VORUPØR ET AF DE FÅ STEDER I DANMARK, HVOR MAN STADIG DRIVER KYSTFISKERI. BYEN, MOLEN OG LANDINGSPLADSEN, HVOR DE LOKALE FISKERE TRÆKKER DERES BÅDE OP PÅ STRANDEN, ER EN STOR ATTRAKTION I OMRÅDET.

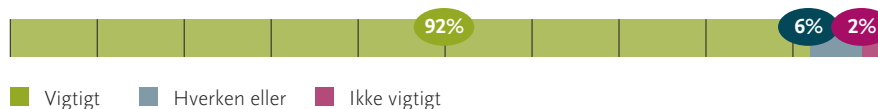
I ET TIDLIGERE BÅDEVÆRFT ER DER INDRETTET ET MUSEUM. HER HAR MAN BEVARET OG ISTANDSAT DE GAMLE MASKINER, SÅ MAN KAN SE, HVORDAN DE VIRKEDE I GAMLE DAGE. MUSEET FORTÆLLER OM VORUPØRS HISTORISKE BAGGRUND. HER FÅS OGSÅ HISTORIEN OM KYSTBEFOLKNINGENS SPECIELLE LIVSVILKÅR. NØRRE VORUPØR HAR UDVIKLET SIG FRA AT VÆRE EN DECIDERET FISKERBY TIL EN MEGET ATTRAKTIV FERIEBY, DER HAR BEVARET DET SÆRLIGE MILJØ OMKRING BYEN OG FISKERIERHVERVET. NØRRE VORUPØR HAR CA. 150- 200.000 OVERNATTENDE TURISTER OM ÅRET.

Den kommunale indsats for kulturarven er vigtig

Kommunerne er som planlægningsmyndighed efter kommunalreformen (2007) den største forvalter af vores kulturarvs værdier. Kommunerne har som følge af strukturreformen fået en styrket rolle i varetagelsen af kulturarven. Det giver kommunerne øgede muligheder og ansvar for at bruge kulturarven i den lokale samfundsudvikling. Den klarere rollefordeling og muligheden for at inddrage museerne i planlægningen giver mulighed for at styrke den kommunale kulturarvsforvaltning. Kommunerne skal tage vare på kulturarven, men også tage udgangspunkt i den for at skabe fornyet grundlag for udvikling af et levende lokalsamfund og lokalt erhvervsliv.

Stort set alle borgere (92%) mener, at det er vigtigt at bevare, udvikle og synliggøre kulturarven i deres kommune. Dermed er der stor opbakning til, at der skal ske en indsats på området.

DANSKERNES HOLDNINGER TIL KULTURARV

HVOR VIGTIGT ER DET AT BEVARE, UDVIKLE OG SYNLIGGØRE KULTURARVEN I DIN KOMMUNE

Fra virksomhederne er der ligeledes bred opbakning til (68%), at det er vigtigt at bevare, udvikle og synliggøre kulturarven i den kommune, som virksomheden ligger i.

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARV

HVOR VIGTIGT ER DET AT BEVARE, UDVIKLE OG SYNLIGGØRE KULTURARVEN I DIN KOMMUNE

Der er generel enighed om, at kommunerne skal gøre en aktiv indsats for at bevare og udvikle kulturarven - også selv om det kan betyde restriktioner i forbindelse med kommunens øvrige tiltag og udviklingsplaner.

BORGERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

- Kommunen skal give tilladelse til, at der må opføres en vej uden restriktioner
- Kommunen skal sætte begrænsninger for vejen, så den går uden om det kulturhistoriske område. Dette forlænger transporttiden til arbejde med 15 minutter

DER PÅTÆNKES OPFØRT EN NY VEJ GENNEM ET KULTURHISTORISK VÆRDFULDT OMRÅDE NÆR DIN BOPÆL. HVAD MENER DU, KOMMUNEN BØR GØRE

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

- Kommunen skal give tilladelse til, at der må opføres en vej uden restriktioner
- Kommunen skal sætte begrænsninger for vejen, så den går uden om det kulturhistoriske område. Dette forlænger den daglige transporttid til arbejde med 15 minutter

DER PÅTÆNKES OPFØRT EN NY VEJ GENNEM ET KULTURHISTORISK VÆRDFULDT OMRÅDE NÆR DIN BOPÆL. HVAD MENER DU, KOMMUNEN BØR GØRE

Analysen viser, at 93% af borgerne og 88% af virksomhederne prioriterer hensynet til kulturhistoriske værdier højere end kortere transporttid. Samtidig mener 97% af borgerne og 90% af virksomhederne, at der skal sættes begrænsninger for anlægsarbejder i forbindelse med kulturhistoriske miljøer - også selv om det får konsekvenser for deres egen bygning og istandsættelsen af denne.

BORGERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

- Kommunen bør give tilladelse til, at bygningen må opføres uden restriktioner
- Kommunen bør sætte begrænsninger for bebyggelsens højde og facadeudformning. Dette valg vil også sætte begrænsninger for valg af facadefarve og vinduestyper ved fremtidige ændringer af din egen ejendom

DER PÅTÆNKES OPFØRT EN NY BEBYGGELSE OVER FOR DIN BOPÆL, DER LIGGER I ET SPÆNDENDE KULTURHISTORISK LOKALMILJØ. HVAD MENER DU, KOMMUNEN BØR GØRE

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

- Kommunen bør give tilladelse til, at bygningen må opføres uden restriktioner
- Kommunen bør sætte fremtidige begrænsninger for bebyggelsen

DER PÅTÆNKES OPFØRT EN NY VIRKSOMHED OVER FOR DIN, DER LIGGER I ET SPÆNDENDE KULTURHISTORISK LOKALMILJØ. HVAD MENER DU, KOMMUNEN BØR GØRE

Borgerne er i stor udstrækning (82%) enige i, at kommunen i høj grad bør tage hensyn til kulturarven i forbindelse med forhold som nybyggeri, trafikforhold, udlægning af erhvervsområder og udviklingsplaner.

BORGERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

I HVOR HØJ GRAD BØR DIN KOMMUNE TAGE HENSYN TIL KULTURARVEN VED NYBYGGERI, TRAFIKFORHOLD, ERHVERVSOMRÅDE OG UDVIKLINGSPLANER

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL DEN KOMMUNALE INDSATS FOR KULTURARVEN

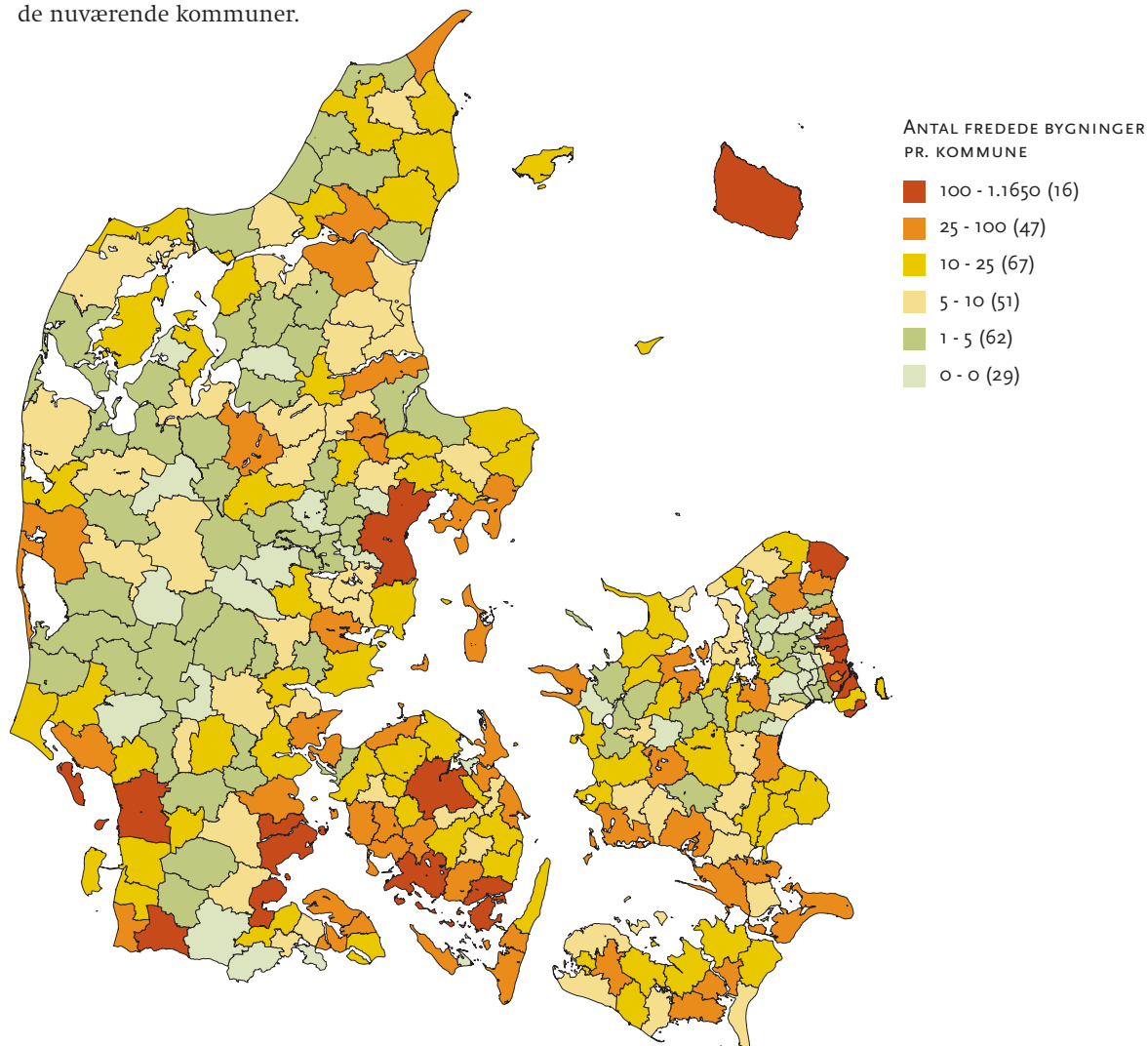

- I høj grad
- I nogen grad
- I ringe grad

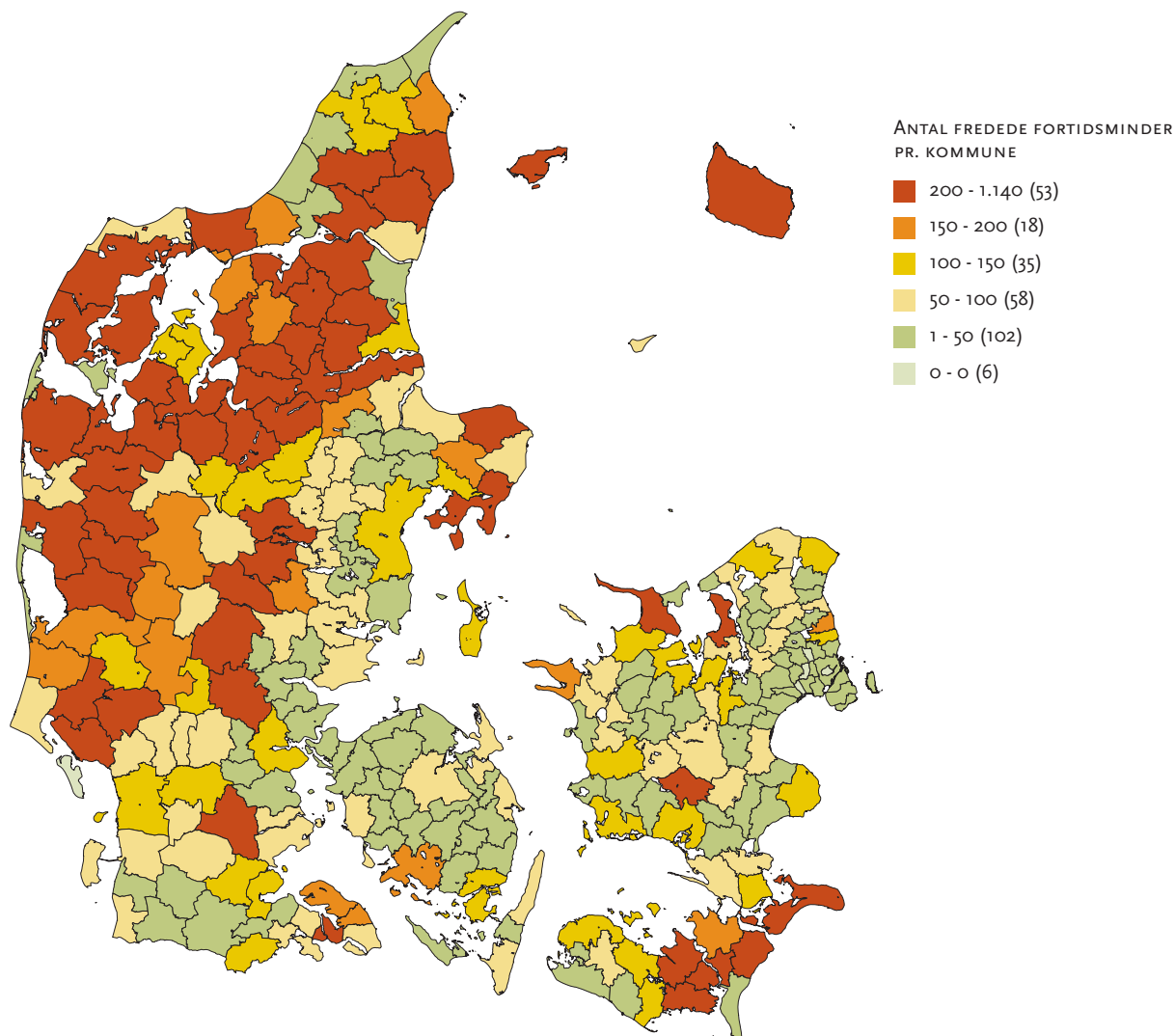
MIN KOMMUNE SKAL TAGE HENSYN TIL KULTURARVEN VED NYBYGGERI, TRAFIKFORHOLD, ERHVERVSOMRÅDE OG UDVIKLINGSPLANER

Virksomhedernes syn på kommunens indsats for på kulturarven stemmer i høj grad overens med borgernes. Det er især turisterhvervet og virksomheder inden for videnserhverv, der mener, at kommunen bør tage hensyn til kulturarven.

Kommunernes muligheder for at satse på kulturarven inden for bygninger, fortidsminder og kulturmiljøer er omfattende. For at vise potentialet er der udarbejdet to kort, der viser antallet af fredede bygninger og fortidsminder i de nuværende kommuner.

Samlet viser kortene, at der højst er seks kommuner, der ikke har fredede bygninger eller fortidsminder, som kan betragtes som national kulturarv.

Desuden har alle de nuværende amter, med en enkelt undtagelse udpeget vigtige kulturmiljøer. Samlet er der en omfattende mulighed for at profilere kommunerne på vores fælles kulturarv.

KULTURARVEN SPILLER EN VIGTIG ROLLE OG ER EN INTEGRERET DEL I UDVIKLINGEN AF ROSKILDES BYMIDTE. STRATEGIEN ER AT STYRKE BYENS EGENART OG HISTORIEOPLEVELSEN VIA PLANLÆGNING. I BYMIDTEPLANEN FRA 1991 INDGIK ET TEMA FOR KULTURHISTORIE OG FORTIDSMINDER, DER VIA EN LANGSIGTET INDSATS ER GJORT TIL ET AKTIV FOR BYEN. DER ER F.EKS. GENNEMFØRT EN FRILÆGNING AF SKOMAGERGADES OPRINDELIGE BELÆGNING SAMT SANKT LAURENTII KIRKERUIN PÅ STENDERTORVET, HVOR DER ER ET LILLE MUSEUM.

INITIATIVET FØLGES NU OP MED EN NY BYMIDTEPLAN, HVOR DEN HISTORISKE BYS MANGFOLDIGHED AF FORTÆLLINGER OG KVALITETER - BYGNINGER, GADER, TORVE, KIRKER, HAVNEN, KULTURINSTITUTIONER, HAVER OG PARKER OG FRITLAGTE FORTIDSMINDER - AKTIVERES. DER LÆGGES OP TIL ØGET BRUG AF BYEN, HVOR HISTORIEN SPILLER SAMMEN MED ET MODERNE BYLIV. DET SKER BLANDT ANDET I EN FORMIDLING AF HISTORIEN VIA MODERNE TEKNOLOGI.

DER ER I ROSKILDE SKABT ET LEVENDE OG ATTRAKTIVT MILJØ, DER ER REGIONALT KNUDEPUNKT FOR HANDEL, VIDENSERHVERV OG KULTUR. I DAG ER BYMIDTEN VOKSET UD OVER SIN HISTORISKE KERNE OG NYE BYDELE INTEGRERES I DET HISTORISKE CENTRUM. ROSKILDE HAR I DE SIDSTE ÅR OPLEVET EN POSITIV BEFOLKNINGSUDVIKLING OG VÆKST I BESKÆFTIGELSE.

Stor interesse for at få kendskab til kulturarven

Der ligger en stor udfordring for kommunerne, kulturinstitutioner og turistvirksomheder i at imødekomme borgernes interesse for øget kendskab til kulturarv.

Undersøgelsen viser, at der er stor interesse for at vide mere om kulturarven i den danske befolkning, både i forhold til kulturarven i den enkelte borgers lokalområde og i relation til mere generel oplysning om emnet. Over 90% af danskerne læser og hører om kulturarv i forskellige medier - 29% ofte.

BORGERNES INTERESSE FOR KULTURARVEN

SER ELLER HØRER UDSENDELSER ELLER LÆSER OM KULTURARV I MEDIERNE, PÅ INTERNETTET, BØGER ELLER MAGASINER

Lidt over halvdelen af danskerne er i høj grad interesseret i at få mere kendskab til kulturarven i deres lokalområde, mens kun 9% i ringe grad er interesserede heri.

BORGERNES INTERESSE FOR KULTURARVEN

I HVOR HØJ GRAD ER DU INTERESSERET I AT FÅ STØRRE KENDSKAB TIL KULTURARVEN I DIT OMRÅDE

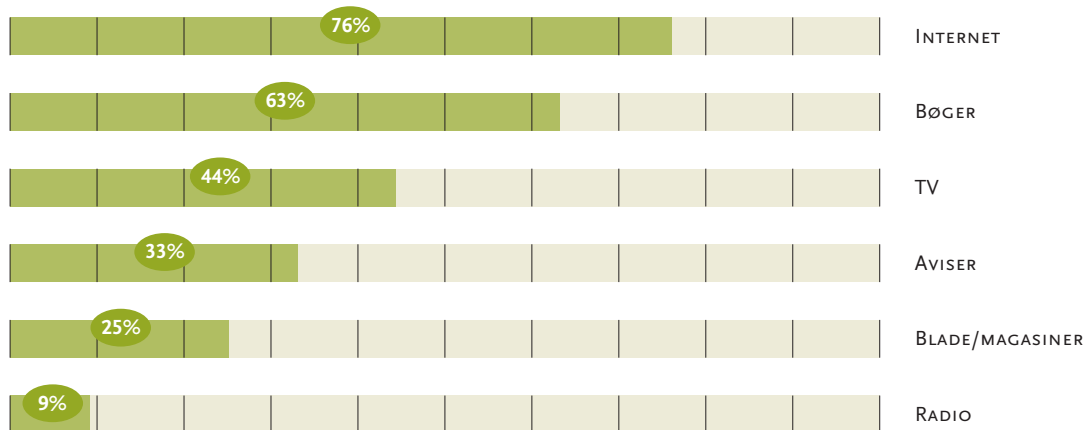
Information og inspiration om kulturarv søges bredt. Hvis man vil vide mere om kulturarv, søges først og fremmest oplysninger og inspiration på internettet, dernæst i bøger eller på tv.

43% af den voksne befolkning bruger internettet i fritiden hver dag. 22% bruger det næsten hver uge*. Der kan derfor med fordel investeres i at formidle kulturarv på internettet. Internettet er folks foretrukne indgang til information om kulturarven.

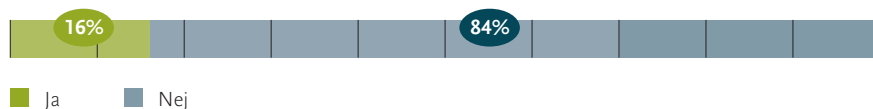
* KILDE: DANSKERNES KULTUR OG FRITIDSAKTIVITETER 2004.

HVIS DU VIL VIDE MERE OM KULTURARV, HVOR SØGER DU FØRST OG FREMEST INFORMATION ?

Interessen for kulturarven viser sig også ved, at 16% af danskerne over 18 år, svarende til ca. 670.000 er medlem af en kulturarvsforening (dvs. lokalhistorisk forening, bevarings- og fredningsforening, museumsforening og lignende). Til sammenligning er 13% af de adspurgte medlem af et politisk parti.

MEDLEM AF KULTURFORENING

ER DU MEDLEM AF EN KULTURARVSFORENING (LOKALHISTORISK FORENING, BEVARINGS- OG FREDNINGSMUSEUMSFORENING MM.)

I relation til medlemskab af en kulturarvsforening gælder det, at det især er folk over 55 år (34%), der er medlem af en kulturarvsforening, mens omvendt meget få under 35 år er medlem.

DEN 22. MAJ 2005 BLEV HISTORIENS DAG AFHOLDT MED FOKUS PÅ KULTURARVEN I DANMARK MED AKTIV INDDRAGELSE AF DEN ENKELTE BORGER - ISÆR BØRN OG UNGE.

KULTURARVSSTYRELSEN HAVDE INVITERET EN RÆKKE KULTURINSTITUTIONER OG -FORENINGER OVER HELE LANDET TIL AT BYDE IND MED LOKALE ARRANGEMENTER PÅ HISTORIENS DAG. DER TILMELDTE SIG 260 ARRANGØRER, DER - UDEN AT FÅ ØKONOMISK TILSKUD - FIK FORTALT NÆSTEN 700 HISTORIER OVER HELE LANDET. FAMILIERNE KUNNE PÅ DAGEN VED KULTURHISTORISK VIGTIGE STEDER HØRE ENGAGEREDE KUNST-, NATUR- OG KULTURFORMIDLERE FORTÆLLE HISTORIER OM DE PERSONER, DE BEGIVENHEDER OG DE EPOKER, DER GENNEM ÅRTUSINDER HAR SAT SIG SPOR I DANMARK. CA. 45.000 DELTOG I BEGIVENHEDEN.

Kommuner og kulturinstitutioner har - i lyset af både borgernes og virksomhedernes prioritering af og positive holdning til kulturarv - mulighed for at styrke informationen om den lokale kulturarv og derved imødekomme den interesse, der er for at vide mere om kulturarven.

Kulturarvens værdier og kvaliteter

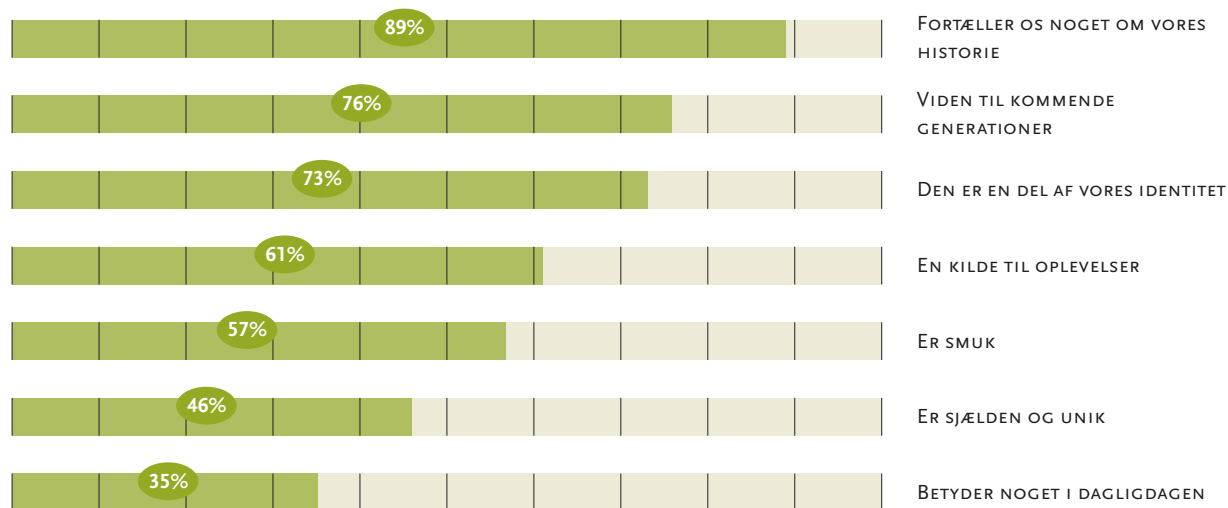
Kulturarven er kilde til viden og oplevelser, som giver os mulighed for at forstå vores samfunds udvikling og den sammenhæng, vi indgår i. Viden om vores tilhørsforhold og kendskab til egen kultur er vigtig for at kunne møde andre kulturer med respekt. Mange af vores kulturminder er resultatet af udveksling af viden og kultur mellem befolkningsgrupper.

Ifølge borgerne i undersøgelsen er de værdier og kvaliteter, de lægger mest vægt på ved kulturarven:

- at den fortæller os noget om vores historie (89%)
- at den formidler viden til fremtidige generationer (76%)
- at den er en del af vores identitet (73%).

Disse udsagn er udtryk for, at kulturarven spiller en central rolle i forbindelse med forståelsen af vores samfundsudvikling og af at 'høre til'.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALiteter

Analysen viser, at kulturarven har et potentiale til at øge vores lokale tilhørsforhold og engagement. Således vurderer 92% af borgerne og 76% af virksomhederne, at kulturarv skaber lokal identitet. Omkring 70% af både virksomheder og borgere tilkendegiver, at kulturarv skaber lokalt engagement.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

VIRKSOMHEDERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

■ Enig ■ Hverken eller ■ Uenig

Der er forskel i besvarelsene på, om vi i høj grad opfatter kulturarven som en kvalitet - og om vi møder kulturarven i vores hverdag. Størstedelen af danskerne (53%) mener, at det 'i høj grad' er en kvalitet, at de kan møde kulturarven i hverdagen. Mens det kun er 28%, der mener, at de aktivt møder kulturarven i hverdagen. Forskellen burde kunne mindskes med en større satsning på synlighed og information om kulturarven.

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

I HVOR HØJ GRAD MØDER DU KULTURARV I DIN HVERDAG

BORGERNES HOLDNING TIL KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER

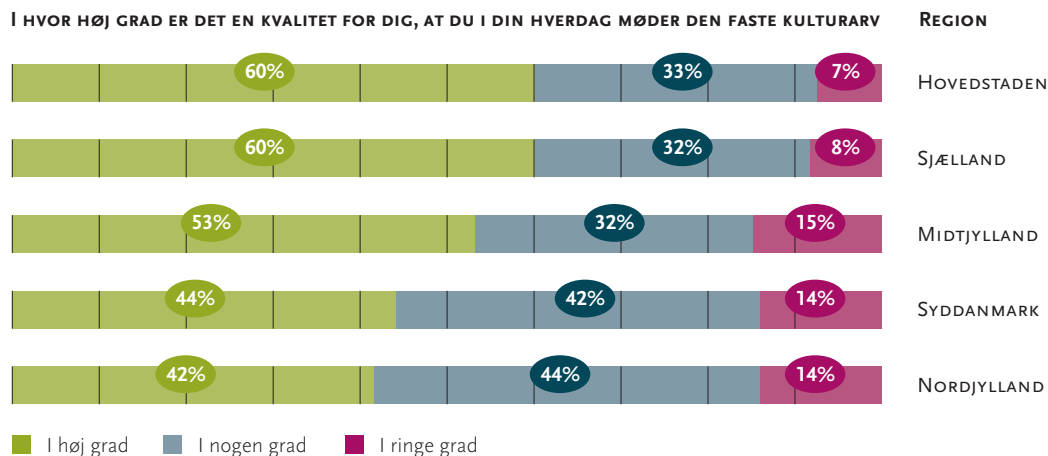

■ I høj grad ■ I nogen grad ■ I ringe grad

I HVOR HØJ GRAD ER DET EN KVALITET FOR DIG, AT DU I DIN HVERDAG MØDER DEN FASTE KULTURARV

Der er visse regionale forskelle på, hvilken værdi man tillægger at møde kulturarv i hverdagen. I Hovedstaden og på Sjælland tillægges det daglige møde med kulturarv større værdi end i det øvrige Danmark.

Undersøgelsen viser, at kulturarven kan bidrage til forståelse af vores historie, give viden og være identitetsskabende. Kulturarven er dermed en afgørende kilde til vores trivsel og udvikling.

Vores samfundsudvikling indebærer global udveksling af viden, traditioner, kultur og økonomi. Det betyder store ændringer i vores arbejdsliv, bolig og livsførelse. Kulturarven kan slå bro mellem forståelsen af det gamle og det nye, forbinde os til det bedste i den udvikling, der har været, og skabe grobund for engagement i den udvikling der skal komme.

JELLING KOMMUNE HAR GENNEM MANGE ÅR SATSET PÅ KULTURARVEN SOM FUNDAMENT FOR KOMMUNAL UDVIKLING OG IDENTITET. DER BLEV I 1989 UDARBEJDET EN LOKALPLAN, DER SIKREDE SAMMENHÆNGEN I JELLING BYMIDTE MED BÅDE DE NATIONALE MONUMENTER, DE OMKRINGLIGGENDE BYGNINGER OG KIRKEN, SÅ DET UDGJORDE EN ARKITEKTONISK HELHED. DER BLEV LAGT VÆGT PÅ, AT AREALERNE OMKRING HØJENE OG KIRKEN BLEV FRIHOLDT FOR BYGGERI, LIGELEDEN BLEV HENSYNET TIL TURISMEN INDTÆNKT I HELHEDEN.

I 1994 BLEV OMRÅDET UDPEGET SOM UNESCO VERDENSARV, RESTAURERINGEN AF JELLING KIRKE BLEV I 2000 BRUGT SOM NATIONAL MARKERING AF DET NYE ÅRTUSINDE, OG I SLUTNINGEN AF 2000 BLEV UDSILLINGSHuset KONGERNES JELLING INDVIET. DET 2.100 M² STORE UDSILLINGSHUS FORTÆLLER HISTORIEN OM HØJENE, RUNESTENENE OG KIRKEN, HVORDAN DE BLEV TIL, OG HVILKEN BETYDNING DE HAR I VORES DANMARKSHISTORIE. KULTURARVEN HAR VÆRET EN AFGØRENDE FAKTOR FOR JELLINGS UDVIKLING OG IDENTITET. DEN TILFLYTTENDE BEFOLKNING OG KOMMUNENS BORGERE PRIORITERER I UNDERSØGELSER KULTURENS BETYDNING HØJERE END ANDRE OFFENTLIGE YDELSER.

KULTURARVENS VÆRDI FOR UDVIKLINGEN HAR VÆRET SÅ IØJNEFALDENDE, AT DEN NYE VEJLE KOMMUNE MED 106.000 INDBYGGERE HAR KULTURARVEN SOM FUNDAMENT I KOMMUNENS BESLUTTEDE VISION. I JELLING KOMMUNE ER DER EN POSITIV BEFOLKNINGS-UDVIKLING OG VÆKST I BESKÆFTIGELSE SAMT 100.000 BESØGENDE TURISTER HVERT ÅR.

Kulturarven i et nordisk perspektiv

Inden for de seneste år er der foretaget lignende undersøgelser omkring holdninger til kulturarven bl.a. i Norge og Sverige. Med forbehold for, at definitionerne på kulturarv og formuleringerne af de enkelte spørgsmål ikke er helt identiske i de tre undersøgelser, sammenfattes nedenfor de tre nordiske nationers syn på kulturarven.

For både svenskere og nordmænd gælder det, ligesom for danskerne, at kulturarv er et område, som optager mange, og som man synes er vigtigt at værne om. Direkte adspurgt svarer over 80% af nordmændene således, at det har stor værdi, at man som nation tager vare på kulturarven.

Som det fremgår af nedenstående tabel, er både danskere, svenskere og nordmænd enige om at tillægge kulturarvens historieformidlende aspekt stor værdi.

KULTURARVENS VÆRDIER OG KVALITETER	DANSKERE	SVENSKERE	NORDMÆND
FORTÆLLER OS NOGET OM VORES HISTORIE/FORMIDLER VIDEN TIL KOMMENDE GENERATIONER	HØJ	HØJ	HØJ
ER SMUK	MIDDEL	MIDDEL	LAV
ER SJÆLDEN OG UNIK	LAV	HØJ	HØJ

Foruden spørgsmålet om kulturarvens værdier og kvaliteter er der sammenlignelighed mellem den danske og svenske undersøgelse, når det gælder spørgsmålet om, hvilken betydning kulturarv har i forbindelse med valg af bopæl, udflugter og ferier.

KULTURARVENS BETYDNING VED VALG AF...	STOR		HVERKEN ELLER		LILLE	
	DK	S	DK	S	DK	S
LAND						
BOPÆL	46%	47%	39%	42%	15%	11%
FERIESTED	78%	55%	17%	35%	5%	10%
MÅL FOR UDFLUGTER OG TURE	83%	46%	12%	45%	5%	9%

Som det ses af tabellen lægger danskere og svenskere lige stor vægt på kulturarven ved valg af bopæl.

Derimod tillægger danskerne kulturarven langt større betydning ved valg af feriested og mål for udflugter og ture. Dermed er der en tendens til, at danskerne, i højere grad end svenskerne, betragter kulturarven som en attraktion.

Analysemetode

Realdania og Kulturarvsstyrelsen har indgået et partnerskab om at belyse kulturarens samfundsmæssige betydning. Analysen er inspireret af tilsvarende undersøgelser i bl.a. Norge og Sverige.

Formålet med analysen er at belyse kulturarens betydning for borgere, kommuner, virksomheder og samfundet generelt. Det er ønsket, at analysen skal bidrage til debatten om bevarelse og udvikling af den danske kulturarv.

Nærværende analyse er baseret på en kvantitativ undersøgelse foretaget af Rambøll Management primo 2005. Analysen er desuden suppleret med en række faktabokse og kort som yderligere inspirations- og diskussionsgrundlag.

Borgerundersøgelsen danner udgangspunkt for en vurdering af to overordnede problemstillinger: Befolkningens holdninger til kulturarv og bevarelse og udvikling heraf samt kulturarens betydning for danskerne.

Dataindsamlingen til borgerundersøgelsen er gennemført i perioden 24. januar til 8. februar 2005. Stikprøven består af deltagere fra Rambøll Managements internetpanel, hvor deltagerne er rekrutteret på Rambøll Managements befolkningsrepræsentative telefonomnibusundersøgelser (18 år+).

I alt er 1.300 personer i alderen 18-74 år blevet kontaktet, hvoraf 907 har deltaget. Svarprocenten på borgerundersøgelsen er dermed 70.

STIKPRØVE, BORGERUNDERSØGELSER	18-35 ÅR	36-45 ÅR	46-55 ÅR	56-74 ÅR	I ALT
MAND	51%	51%	50%	49%	50%
KVINDE	49%	49%	50%	51%	50%
I ALT	288	193	172	254	907

En bortfaldsanalyse på køn, alder og geografi viser, at stikprøven ikke har væsentlige skævheder med hensyn til køn og geografi. Med hensyn til alder viser analysen en systematisk skævhed, idet personer i alderskategorien 56-74 år er svagere repræsenteret i forhold til deres populationsandel. En systematisk skævhed har i nogle tilfælde ingen betydningsfulde konsekvenser for resultaterne (for eksempel et estimat for andelen, der kender en bestemt kampagne), men i andre tilfælde kan systematiske skævheder have indflydelse på resultaterne. I denne undersøgelse kan man finde forskelle i holdninger og adfærd på tværs af aldersgrupper, og det er derfor relevant og vigtigt at korrigere for den aldersmæssige skævhed i stikprøven på passende vis, hvilket er gjort.

Konkret er stikprøven vægtet, så den er repræsentativ med hensyn til køn, geografi (defineret ved de fem nye regioner) og endelig alder for befolkningen i aldersgruppen 18-74 år.

Med en stikprøvestørrelse på 907 kan den maksimale statistiske, tilfældige usikkerhed beregnes til +/- 3,3%. Denne fejlmargen gælder generelt for den samlede population i borgerundersøgelsen. Fejlmargen for undergrupper af populationen vil være større.

Erhvervsundersøgelsen belyser erhvervslivets holdninger til kulturarv, og hvad det betyder for virksomhedernes forretningsmuligheder. Undersøgelsen er gennemført i perioden 14.-21. februar 2005, som en kombination af internet-baserede og telefonbaserede interviews.

Populationen består af danske, momsregistrerede virksomheder, der er opdelt i henholdsvis turist-, produktions-, service- og videnserhverv. De helt små virksomheder er frasorteret i denne undersøgelse. Det vil for turisterhvervet sige virksomheder uden ansatte og de øvrige erhvervsvirksomheder med færre end 10 ansatte.

I alt er 899 virksomheder i populationen blevet inviteret med et brev, hvoraf 350 virksomheder har deltaget, mens bortfaldet udgør 549 virksomheder. Svarprocenten kan opgøres til 39.

ERHVERV	VIDEN	PRODUKTION	SERVICE	TURISME	TOTAL
ANTAL	42	60	128	120	350
%	12	17	37	34	100

En bortfaldsanalyse viser, at der ikke er nogen forskel i bortfaldet på tværs af brancher. Fordelingen af de inviterede virksomheder svarer til fordelingen af de deltagende virksomheder. Virksomheder i turismeerhvervet udgør en større andel i stikprøven. Dette skyldes et bevidst valg for at sikre, at disse virksomheder var tilstrækkelig repræsenteret i datamaterialet. En vægtning af svarene efter virksomhedernes branchetilhørsforhold ændrer ikke væsentligt på resultaterne.

Med en stikprøvestørrelse på 350 kan den maksimale statistiske, tilfældige usikkerhed beregnes til +/- 5,3%. Denne fejlmargen gælder generelt for den samlede population i virksomhedsundersøgelsen. Fejlmargen for undergrupper af populationen vil være større. I alle beregninger af svarprocenter indgår kun brugbare besvarelser, dvs. svar af typen 'ved ikke' og ubesvarede tæller ikke med.

Kommunernes ansvar for kulturarven

Efter kommunalreformen i 2007 bliver kommunerne den største varetager af kulturarven i Danmark.

De nye kommuneplaner, som kommunerne skal vedtage i 2007, bliver det samlede dokument for planlægningen i kommunerne - for både by og land.

Kommuneplanlægningen styrkes markant. Den nye planstrategi bliver et vigtigt redskab i dialogen mellem lokalpolitikere, borgere - og i dialogen med staten, regionen og nabokommunerne. Nogle af de centrale emner i den nye planstrategi bliver:

- Den nye kommunes regionale identitet
- Tværkommunale samarbejder
- Bymønstre og rollefordeling mellem by og land
- Bosætning, erhvervsudvikling og turisme.

Kommunerne skal i kommuneplanen sikre, at der i planlægning for by og land, herunder for boliger, erhverv, natur, veje, energi osv., tages hensyn til kulturarven.

Som noget nyt skal kommuneplanen bl.a. indeholde retningslinier for sikring af kulturhistoriske bevaringsværdier, herunder værdifulde kulturmiljøer og andre væsentlige kulturhistoriske bevaringsværdier. Nyt er også, at der skal være retningslinier for det dyrkede landskab, naturområderne og landskabelige bevaringsværdier.

Kulturarven kan defineres som de spor mennesket har efterladt sig gennem tiderne, og som er med til at danne vor fælles erindring om fortiden. I denne analyse er kulturarven afgrænset til de bygninger, fortidsminder og kulturmiljøer, som findes i byerne og i det åbne land - i kulturlandskabet.

Nedenfor er disse områder samt kommunernes og statens opgaver i forbindelse hermed nærmere beskrevet.

Kulturmiljø defineres i den fysiske planlægning som et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk af den samfundsmæssige udvikling.

Et kulturmiljø kan udgøre en helhed af flere kulturarvselementer, og der kan indgå fredede og bevaringsværdige bygninger samt beskyttede fortidsminder. Et kulturmiljø kan f.eks. være et fiskerleje, et herregårdslandskab, et industrimiljø, et forsvarsanlæg, et bykvarter, et skov- eller parkområde. I et kulturmiljø indgår der ofte - udover de kulturarvsmæssige værdier - også naturmæssige og landskabelige værdier.

Selve sikringen af de bevaringsværdige kulturmiljøer sker først og fremmest gennem kommunernes planlægning. Det er kommunerne, der skal udpege og sikre konkrete kulturmiljøer i kommuneplanlægningen. Det kan de f.eks. gøre i samarbejde med borgere, lokale bevaringsforeninger og de lokale kulturhistoriske museer m.fl. Kommunerne skal inddrage museerne, når de udarbejder ny planlægning, der berører bevaringsværdier.

Kulturarvsstyrelsen skal i henhold til museumsloven sammen med museerne samarbejde med kommunerne om at sikre væsentlige bevaringsværdier, som bl.a. omfatter kulturmiljøer i det åbne land og byområder.

Styrelsen udarbejder i samarbejde med kommunerne kulturarvsatlas. I arbejdet er inddraget de lokale museer, borgere og interesseforeninger m.fl. Kulturarvsatlas omfatter en kortlægning, vurdering og formidling af de faste kulturarvsværdier i både land og by, nutid og fortid. Atlasserne dokumenterer kulturlandskaber, kulturmiljøer, byer, bygninger, fortidsminder mv., men med særlig fokus på kulturmiljøer og på bygninger opført før 1940.

Atlæssene sætter fokus på kulturarven og kan anvendes som værktøj i det kommunale bevarings- og planlægningsarbejde. Atlæssene kan bruges som baggrund for en debat om, hvad der er vigtigt at bevare, og hvor der er plads til fornyelse. Desuden har borgere og turister mulighed for at gå på opdagelse i atlæssene og få information om kommunens kulturarv.

Der er i dag udgivet atlas for 74 kommuner, og yderligere 2 er på vej. Atlæssene kan ses på: www.kulturarv.dk.

Lovgrundlaget for arbejdet med kulturmiljø er lov om planlægning, lov om museer og lov om bygningsfredning.

Bevaringsværdige og fredede bygninger

En væsentlig del af den danske kulturarv er de bevaringsværdige og fredede bygninger, som udgør både en arkitektonisk og en kulturhistorisk fortælling om Danmarks historie.

I Danmark findes ca. 300.000 bevaringsværdige bygninger og ca. 9.000 fredede bygninger. De bevaringsværdige bygninger har værdier af regional eller lokal betydning, mens de fredede bygninger har særlige arkitektoniske eller kulturhistoriske kvaliteter af national betydning. En udpegning som bevaringsværdig bygning omhandler bygningens ydre, mens en fredning gælder for hele bygningen, både det ydre og det indre.

Kommunerne har ansvaret for de bevaringsværdige bygninger. De bevaringsværdige bygninger udgør den største del af den lokale kulturarv inden for arkitektur og kulturhistorie. Kommunerne og Kulturarvsstyrelsen kan udpege bygninger som bevaringsværdige.

Nedrivning, ombygning og andre ændringer af en bevaringsværdig bygning må ikke ske uden kommunalbestyrelsens tilladelse. Kommunerne har mulighed for at yde økonomisk støtte til vedligeholdelsesarbejder på bevaringsværdige bygninger.

Kulturarvsstyrelsen har ansvaret for de fredede bygninger. Alle bygninger opført før år 1536 er automatisk fredede. Yngre bygninger kan generelt fredes, når de er over 50 år gamle. I særlige tilfælde kan yngre bygninger også fredes, når de indeholder særlige værdier. Kulturarvsstyrelsen har mulighed for at give økonomisk støtte til restaureringsarbejde på en fredet bygning.

Det er ikke kun slotte og herregårde der fredes. Det er også bondegårde, borgerhuse, købmandsgårde, pakhuse, villaer, rådhus, skoler, arrester, jernbanestationer og industrianlæg, ja helt ned til meget små bygninger som telefonkiosker og lysthuse.

Lovgrundlaget for arbejdet med fredede bygninger er lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer.

I databasen 'Fredede og bevaringsværdige bygninger' er der registreret ca. 9.000 fredede og 300.000 bevaringsværdige bygninger. Se www.kulturarv.dk.

Fortidsminder

Kulturarven i Danmark omfatter fortidsminder, og det er gennem disse, at vi kender landets ældste historie.

Ved fortidsminder forstås de spor, som mennesket har efterladt sig fra tidligere tider, både på landet og i vandet. Disse spor giver os en værdifuld indsigt i livet i Danmark gennem 15.000 år. Fredede fortidsminder er i udgangspunktet spor, der er mere end 100 år gamle, og som omfatter bl.a. bopladser, gravhøje, sten- og jorddiger, skibsvrag, og f.eks. Hammershus borgruin og hele Københavns befæstning.

Der findes ca. 30.000 fredede fortidsminder, som er synlige på landjorden, og der er registreret ca. 120.000 beskyttede fortidsminder, som findes under jorden og dermed ikke er synlige.

På havbunden omfatter de fredede fortidsminder omkring 20.000 skibsvrag fra forlis igennem århundreder, men også spor efter ca. 20.000 bopladser beliggende på strandbredden og ud til 30-40 meters vanddybde.

Det bliver kommunernes opgave at føre tilsyn med naturbeskyttelseslovens bestemmelser om bygge- og beskyttelseslinjer og dermed sikre, at de nærmeste omgivelser, bl.a. omkring fortidsminder, friholdes for bebyggelse eller andre væsentlige landskabelige indgreb. For at sikre at fortidsmindet vedbliver at være synligt i terrænet, er der en beskyttelseszone på 100 meter fra fortidsmindets ydergrænse. Kommunerne vil skulle behandle dispensationssager vedrørende sten- og jorddiger. Endvidere skal kommunerne pleje egne fortidsminder.

Lovgrundlaget for beskyttelse af fortidsminderne er museumsloven. De fleste synlige fortidsminder er automatisk fredede. De ikke-synlige fortidsminder under jorden er beskyttet mod ødelæggelse. Det er Kulturarvsstyrelsen, som træffer afgørelse om ændring af fredede fortidsminder og gennemførelse af arkæologiske undersøgelser i fortidsminder.

Kulturarvsstyrelsen har det overordnede ansvar for fortidsminderne. I databasen 'Fund og Fortidsminder' er der registreret over 150.000 kulturhistoriske lokaliteter. Se www.kulturarv.dk.

Kulturarv en værdifuld ressource for kommunernes udvikling

EN ANALYSE AF DANSKERNES HOLDNINGER TIL KULTURARV

Kulturarvsstyrelsen og Realdania står bag analysen. Den er iværksat som følge af den kommunale strukturreform, som vil medføre ændringer i opgavefordelingen, herunder ændringer i planlægningen og i varetagelsen af kulturarven.

Kulturarvsstyrelsen og Realdania ønsker at sætte fokus på de fordele, som kommunerne kan opnå ved at inddrage kulturarven mere aktivt i deres kommende kommuneplaner.

Analysens formål er at belyse kulturarvens betydning for borgere, kommuner, virksomheder og samfundet generelt. Analysen skal bidrage til debatten om bevarelse og udvikling af den danske kulturarv, specielt i et kommunalt perspektiv.

KULTURARVSSTYRELSEN

SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K

TELEFON 72 26 51 00
kuas@kuas.dk
www.kuas.dk

REALDANIA

NICOLAI EIGTVEDS GADE 28
1216 KØBENHAVN K

TELEFON 70 11 66 66
realdania@realdania.dk
www.realdania.dk